

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

ИЗВЈЕШТАЈ

О СПРОВОЂЕЊУ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА

2016. ГОДИНЕ

Сарајево, фебруар 2017. године

ИЗВЈЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ
ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА 2016. ГОДИНЕ

Сарајево, фебруар 2017. године

© Централна изборна комисија Босне и Херцеговине 2017.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине дозвољава репродуковање овог материјала уз навођење власника ауторских права и у неизмијењеном садржају. Захтјеви у вези с ауторским правима се могу послати Централној изборној комисији Босне и Херцеговине путем и-мејла kontakt@izbori.ba или на адресу Данијела Озме 7, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине

Данијела Озме бр. 7

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

Тел. +387 (0) 33 251 300

Факс: +387 (0) 33 251 329

И-мејл: kontakt@izbori.ba

Интернет-адреса: www.izbori.ba

Изрази писани у једном роду односе се без дискриминације на оба пола.

САДРЖАЈ

САЖЕТАК	11
1. СПРОВОЂЕЊЕ НЕПОСРЕДНИХ ИЗБОРА.....	19
1.1 Активности на измјенама и допунама Изборног закона БиХ.....	19
1.2 Нормативна дјелатност.....	19
1.3. Објава Локалних избора 2016. године	23
1.4. Активности уписа бирача у Централни бирачки списак за Локалне изборе 2016. године.....	24
1.4.1. Ажурирање Централног бирачког списка	24
1.4.2. Упис бирача у Централни бирачки списак који своје бирачко право остварују на редовним бирачким мјестима (редовни бирачи)	26
1.4.3. Упис избјеглих особа и особа које привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак	27
1.4.4. Проблеми у поступку уписа бирача у Централни бирачки списак за гласање изван Босне и Херцеговине	29
1.4.5. Злоупотреба бирачког права	29
1.4.6. Упис расељених лица	32
1.4.7. Уклањање из евиденције Централног бирачког списка лица осуђених за ратне злочине	33
1.4.8. Гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству	33
1.4.9. Достава извода из ЦБС-а по захтјеву политичких субјеката.....	34
1.5 Координација рада општинских / градских изборних комисија (ОИК / ГИК) и центара за бирачки списак	34
1.6. Овјера пријава политичких субјеката за учествовање на Локалним изборима 2016. године.....	36
1.6.1. Овјера пријава политичких партија и независних кандидата.....	36
1.6.2. Овјера пријава коалиција и листи независних кандидата.....	38
1.6.3. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учествовање на изборима	39
1.6.4. Жријебање за утврђивање редослиједа политичких субјеката на гласачком листићу за Локалне изборе 2016. године	39
1.7. Обука и едукација изборне администрације	39
1.8. Едукативна и промотивно-информативна кампања	44
1.9. Безбједносни аспекти Локалних избора 2016. године.....	48
1.10. Рад Главног центра за бројање	50
1.11. Посматрачи изборног процеса.....	51
1.12. Дан одржавања Локалних избора 2.10.2016. године	53
1.13. Утврђивање изборних резултата.....	55
1.14. Достављање образаца Изјава о имовинском стању	56
1.15. Поврат таксе	56
2. СПРОВОЂЕЊЕ ПОСРЕДНИХ ИЗБОРА	58
2.1 Посредни избори за Градско вијеће Града Сарајева и Скупштину Града Источно Сарајево	58
2.1.1. Избор вијечника у Градско вијеће Града Сарајева	58
2.1.2. Избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево.....	60
3. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА	62
4. ФИНАНСИЈСКЕ И ЛОГИСТИЧКО-ОПЕРАТИВНЕ АКТИВНОСТИ	69
5. ИНФОРМАТИЧКО-ТЕХНИЧКА ПОДРШКА	71
5.1. Нови приступ техничкој обради резултата гласања	71
5.2. Графичка припрема документације.....	77
6. ФИНАНСИРАЊЕ ИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ.....	77
6. Трошкови изборне кампање	80
6.1.1. Лимит на трошкове кампање	80
6.1.2. Структура трошкова изборне кампање	80
6.1.3. Упоредни преглед трошкова изборне кампање у периоду 2006–2016. година.....	81
6.1.4. Извори финансирања политичких партија	82
7. ЗАКЉУЧАК.....	85

ПОПИС ТАБЕЛА

Табела 1. Регистровани бирачи по категоријама на дан 18.8.2016. године	25
Табела 2. Број бирача уписаних у Централни бирачки списак на дан Локалних избора 2.10.2016. године, а који гласају на редовним бирачким мјестима, са одзивом.....	25
Табела 3. Преглед броја уписаних бирача за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године са одзивом	29
Табела 4. Преглед броја уписаних бирача за гласање у ДКП БиХ за Локалне изборе 2016. године с одзивом.....	34
Табела 5. Преглед поднесених пријава и овјерених политичких субјеката на Локалним изборима 2016. године.....	37
Табела 6. Полна структура кандидата за Локалне изборе 2016. године.....	38

ПОПИС СЛИКА

Слика 1. Сесија тестирања потенцијалних тренера – Приједор, 10. август 2016. године ...	42
Слика 2. Обука потенцијалних тренера, Тузла, 3. август 2016. године.....	42
Слика 3. Обука потенцијалних тренера, Мостар, 8. август 2016. године	43
Слика 4. Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини –Локални избори 2016.....	44
Слика 5. Информативно-мотивациона кампања у оквиру пројекта предизборне помоћи Савјета Европе за Локалне изборе 2016. године.....	47
Слика 6. Линк за Локалне изборе 2016. године.	48
Слика 7. Засебна страница Локални избори 2016.....	48
Слика 8. Посматрачка мисија А-WEB, Сарајево, октобар 2016.....	52
Слика 9. Семинар за посматраче изборног процеса – Сарајево, 30.9.2016.....	52
Слика 10. Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини –Локални избори 2016.....	53
Слика 11. Дијаграм функционалних цјелина новог модула	72
Слика 12. Форма за контролно бројање.....	73
Слика 13. Праћење валидације и измјене података – ОИК-а	74
Слика 14. Форма резултата – Образац за збирне и збројне резултате ЗР (већински глас)..	74
Слика 15. Форма за унос гласова за политичке субјекте Образац за збирне и збројне резултате ЗР (већински глас)	74
Слика 16. Формулар резултата Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)	75
Слика 17. Форма за унос гласова за политичке субјекте Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)	75
Слика 18. Форма – Националне мањине Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)	75
Слика 19. Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа).....	76
Слика 20. Нови модула за унос и контролу изборних резултата –”Уреди валидације “	76
Слика 21. Промјена ЗР: Образац за збирне и збројне резултате ЗР (већински глас)	76
Слика 22. Нови модул за унос и контролу изборних резултата Промјена ЗР: Образац за збројне резултате ЗР (отворена листа).....	77

ПОПИС ГРАФИКОНА

Графикон 1. Графички приказ поднесених финансијских извјештаја политичких партија	78
Графикон 2. Графички приказ поднесених финансијских извјештаја независних кандидата	79
Графикон 3. Графички приказ поднесених финансијских извјештаја кандидата са листи независних кандидата.....	79
Графикон 4. Графички приказ структуре трошкова изборне кампање политичких партија	81
Графикон 5. Графички приказ трошкова изборне кампање у периоду 2006–2016. године	82
Графикон 6. Тренд трошкова изборне кампање у периоду 2006–2016. године	82
Графикон 7. Графички приказ извора финансирања политичких партија.....	83
Графикон 8. Однос прихода и дугова политичких партија – графички приказ	84

САЖЕТАК

1. У 2016. години Централна изборна комисија БиХ се примарно фокусирала на припрему и спровођење Локалних избора, као и правовремено доношење нормативних и проводбених аката у складу с измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине.¹
2. Централна изборна комисија БиХ је 4.5.2016. године објавила да ће Локални избори у БиХ бити одржани 2.10.2016. године и усвојила календар изборних активности.
3. Локални избори су расписани за: 74 општинска вијећа у Федерацији Босне и Херцеговине; 57 скупштина општина у Републици Српској; 131 начелника општина у Босни и Херцеговини; 4 градска вијећа у Федерацији Босне и Херцеговине (Бихаћ, Тузла, Зеница и Широки Бријег); 6 скупштина градова у Републици Српској (Приједор, Бијељина, Бањалука, Добој, Зворник и Требиње); 10 градоначелника градова у Босни и Херцеговини и Скупштину Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.
4. Укупан број бирача на Изводу из Централног бирачког списка на дан одржавања Локалних избора 2016. године, а који гласају на редовним бирачким мјестима је био 3.155.128, од чега у Федерацији БиХ 1.897.831 бирача, у Републици Српској 1.173.777 бирача, а у Брчко Дистрикту БиХ 83.520 бирача. Подаци не укључују бираче Града Мостара и Општине Столац.
5. На Локалним изборима 2016. године учествовао је 451 политички субјект: 102 политичке партије, 103 коалиције, 171 независни кандидат, 17 листи независних кандидата, 52 независна кандидата у име 52 групе грађана и 6 независних кандидата у име 6 удружења грађана. Овјерено је укупно 30.445 кандидата и то: 418 кандидата за начелника / градоначелника; 29.884 за вијећника / одборника и 143 кандидата за гарантивне мандате за припаднике националних мањина.
6. У 2016. години, поред обавезне обуке за изборну администрацију у Босни и Херцеговини, Централна изборна комисија БиХ је у оквиру пројекта предизборне помоћи Савјета Европе за Локалне изборе 2016. године развила нови наставни план и програм за изборну администрацију, обучила 283 потенцијална тренера и сертифицирала 199 тренера председника и чланова бирачких одбора који су у сарадњи с општинским / градским изборним комисијама на 160 сесија обуке обучили 8.119 председника и замјеника председника бирачких одбора, од којег броја је сертифицирано 7.912 полазника обуке. У оквиру истог пројекта развијена је и дугорочна база сертифицираних тренера, председника и чланова бирачких одбора, чиме је направљен искорак ка полупрофесионализацији изборне администрације у Босни и Херцеговини. Надаље, у 10 градова у Босни и Херцеговини проведена је информативно-едукативна кампања за три циљне групе: жене, лица старије животне доби и националне мањине у циљу њиховог већег укључивања у изборни процес.

¹ Службени гласник БиХ, број 31/16.

7. Бирачи на Локалним изборима 2016. године су гласали на 5.202 бирачка мјеста у Босни и Херцеговини и 5 бирачких мјеста у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству (Амбасада БиХ у Београду и Бечу, Генерални конзулат БиХ у Штутгарту и Минхену, Почасни конзулат БиХ у Грацу). Подаци не укључују бирачка мјеста у општини Столац.
8. На Локалним изборима 2016. године гласало је укупно 1.782.831 бирача или 54.77 %, од чега 906.357 или 55.77% мушкараца и 876.474 или 53,78% жена.
9. У области безбједности изборног процеса Централна изборна комисија БиХ је правовремено обавијестила сва релевантна министарства унутрашњих послова и безбједносне агенције да је расписала Локалне изборе 2016. године након чега је Министарство безбједности БиХ именovalo Радну групу за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Локалних избора у БиХ (октобар 2016.). Одлуком Радне групе за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Локалних избора у БиХ (октобар 2016.) формиран је Оперативни штаб акције “Локални избори 2016.” који је окупљао полицијске органе у БиХ, а чији задатак је био спровођење и координација оперативних активности. На дан избора све информације су прикупљане у оперативно-комуникацијском центру 112 Министарства безбједности БиХ и прослијеђиване Централној изборној комисији БиХ.
10. Изборни процес је посматрао рекордан број посматрача: 6.830 акредитованих од Централне изборне комисије БиХ и према подацима општинских / градских изборних комисија достављених Централној изборној комисији БиХ, 61.755 посматрача акредитираних од општинских / градских изборних комисија.
11. Општа је оцјена посматрача да су избори углавном уредно спроведени, да је процес гласања и пребројавања гласова проведен на транспарентан и фер начин и да на бирачким мјестима која су посјетили чланови међународних посматрачких мисија нису уочена већа кршења изборног закона² са изузетком дешавања у општини Столац гдје је изборни процес прекинут.
12. У току припрема за Локалне изборе 2016. године Централна изборна комисија БиХ сусретала се и с проблемима као што су: неажурирање података о лицима које имају статус расељених чиме је отежано идентификовање ових лица у Централном бирачком списку како би оне могле да остваре своја права утврђена чланом 20.8 Изборног закона БиХ, затим немогућност регистрације одређеног броја бирача који су требали да гласају ван земље због недостатка документације и пријавама о злоупотребама личних докумената за гласање путем поште.
13. У периоду изборних активности, учесници изборног процеса подносили су приговоре и жалбе који се односе на: одлуке Централне изборне комисије БиХ којима је пријава политичког субјекта за учествовање на Локалним изборима

² Извјештај о Босни и Херцеговини за 2016. годину уз документ Саопштење Комисије Европском парламенту, Савјету, Европском економском и социјалном одбору и Одбору регија Саопштење о политици проширења ЕУ за 2016. годину, стр. 6, http://dei.gov.ba/dei/media_servis/vijesti/default.aspx?id=17696&langTag=bs-BA; Локални избори 2016. Финални извјештај, Коалиције “Под лупом“, децембар / просинац 2016., стр. 5; Final report of the 2016 A-WEB Election Visitor program (EVP) to the Local Elections on 2 October in Bosnia and Herzegovina, December 2016., стр. 5., <http://www.aweb.org/eng/bbs/B0000088/view.do?ntId=10611&menuNo=300071>.

2016. године била одбијена или одбачена; овјеру кандидата на кандидатским листама; одбијање уписа у Извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ; давање / недавање сагласности на именовање чланова изборне комисије, жалбе на одлуку Централне изборне комисије БиХ о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка за Локалне изборе 2016. године и објављивање броја бирача за сваку изборну јединицу, поступак именовања чланова бирачких одбора за Локалне изборе 2016. године; повреду члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ којим је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија; повреде изборног права у периоду изборне кампање политичких субјеката кршење изборне шутње, повреде бирачког права на дан избора, поновно бројање гласачких листића, поништење избора, одлуке о утврђивању резултата посредних избора.

14. У свим фазама изборног процеса Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине укупно су изјављене 322 жалбе, од којих је Суд Босне и Херцеговине 319 жалби одбио или одбацио и двије одлуке вратио на поновни поступак, што у проценту износи да је 99% одлука Централне изборне комисије БиХ потврђено, а једна је у поступку рјешавања пред Судом Босне и Херцеговине.
15. У 2016. години поднесене су три (3) апелације Уставном суду Босне и Херцеговине. Одлучујући по апелацијама Уставни суд Босне и Херцеговине је све три апелације одбацио као недозвољене.
16. У 2016. години Централна изборна комисија БиХ је, у оквиру активности изградње информационе инфраструктуре, наставила даљњу имплементацију Јединственог изборног информационог система (ЈИИС БиХ), а за Локалне изборе 2016. године властитим ресурсима развила нове модуле у циљу спровођења одредби Правилника о спровођењу Локалних избора 2016. Примijeњен је један унос резултата избора на нивоу општинских / градских изборних комисија који се контролише, а затим валидира како би се добили финални резултати гласања, који у наредним фазама могу да буду процесирани за генерисање збирних резултата гласања.
17. Главни центар за бројање је био смјештен у објекту “ЗОИ 84“ д.о.о. ОЦ “Зетра“ у Сарајеву и у његовом раду, осим запосленика Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, учествовала су 403 вањска сарадника распоређена у три смјене. У Главном центру за бројање пребројано је укупно 55.840 гласачких пакета сљедећих категорија: 38.592 гласачких пакета бирача изван БиХ, 141 гласачки пакет бирача који су гласали у ДКП БиХ, 3.696 гласачких пакета бирача који су гласали у одсутности, 10.589 гласачких пакета бирача који су гласали путем мобилног тима и 2.822 гласачких пакета бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићем. Према одлукама, у Главном центру за бројање, вршено је поновно бројање за 65 бирачких мјеста.
18. Дана, 1.11.2016. године Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је у законом прописаном року (30 дана од дана одржавања избора) донијела Одлуку о потврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године³ којом су потврђени резултати избора за: 73 општинска вијећа у Федерацији Босне и Херцеговине; 57 скупштина општина у Републици Српској; 130 начелника општина у Босни и Херцеговини; 4

³ Службени гласник БиХ, број 82/16.

градска вијећа у Федерацији Босне и Херцеговине (Бихаћ, Тузла, Зеница и Широки Бријег); 6 скупштина градова у Републици Српској (Приједор, Бијељина, Бањалука, Добој Зворник и Требиње); 10 градоначелника градова у Босни и Херцеговини и Скупштину Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, осим за изборни ниво Столац (176А) јер је Централна изборна комисија БиХ дана, 26.1.2017. донијела Одлуку којом се поништавају избори одржани 2.10.2016. године у изборној јединици Столац за начелника и за општинско вијеће на свим редовним бирачким мјестима, те гласање путем мобилних тимова, као и гласање у одсуству и гласање путем поште.

19. На Локалним изборима 2016. године од 140 потврђених мандата за начелника / градоначелника 134 мандата или (96 %) су припали мушкарцима, а 6 или (4 %) женама. Жене су изабране за начелнице у општинама: Источни Дрвар, Језеро, Калиновик, Ново Горажде, Мркоњић Град и Високо.
20. У општинска / градска вијећа и скупштине општина / градова је изабрано укупно 3.119 носилаца мандата од чега 2.544 (81,56 %) мушкараца и 575 жена (18,44 %). Од укупног броја носилаца мандата представника националних и етничких мањина је 26, од чега 23 мушкарца и 3 жене.
21. Након спроведених Локалних избора 2016. и потврђивања резултата избора, 109 изабраних званичника одбило је прихватити освојени мандат, те је проведен поступак провјере сљедећих квалификованих кандидата, и донесено 109 управних аката којима је мандат додијељен сљедећим квалификованим кандидатима.
22. У буџету институција БиХ за 2016. годину предвиђена средстава за Локалне изборе 2016. године износе 3.963.000 КМ, а укупни трошкови се крећу око 3.051.000 КМ. Из донације Савјета Европе – пројекат предизборне помоћи за Локалне изборе 2016. године утрошено је 147.521,04 КМ. Неведена средстава су искориштена за обуку тренера предсједника и чланова бирачких одбора, обуку предсједника и замјеника предсједника бирачких одбора, израду и штампање Приручника за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Локални избори 2016., Приручника за посматрање избора – Локални избори 2016., израду дугорочне базе података сертификираних тренера и предсједника / чланова бирачких одбора и информативну кампању намијењену женама, особама старије животне доби и националним мањинама.
23. У вези са спровођењем посредних избора у Градском вијећу Града Сарајева и општинским вијећима која чине Град Сарајево те Скупштини Града Источно Сарајево и скупштинама општина које чине Град Источно Сарајево, Централна изборна комисија БиХ је потврдила резултате посредних избора за Градско вијеће Града Сарајева из 4 општинска вијећа (Стари Град Сарајево, Центар Сарајево, Ново Сарајево и Нови Град Сарајево). Мандати су додјељени за 28 новоизабраних вијећника у Градско вијеће Града Сарајева чиме су се стекли услови за конституисање Градског вијећа Града Сарајева. У вези са спровођењем посредних избора за Скупштину Града Источно Сарајево Централна изборна комисија БиХ је потврдила резултате посредних избора за Скупштину Града Источно Сарајево из 6 скупштина општина (Пале, Соколац, Источни Стари Град, Источно Ново Сарајево, Трново и Источна Илица) и донијела Одлуку о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Скупштину Града Источно Сарајево. Мандати су додијељени за 31-ог

новоизбраног одборника у Скупштину Града Источно Сарајево чиме су се стекли услови за конституисање Скупштине Града Источно Сарајево.

24. Одлуком Централне изборне комисије БиХ⁴ о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру политичким партијама од 14.12.2016. године, политичким партијама које имају право на поврата новчаног износа таксе бит ће враћено 207.800,00 КМ, а независним кандидатима 156.000,00 КМ, што чини укупно 363.800,00 КМ.
25. Политички субјекти који су Централној изборној комисији БиХ поднијели постизборни финансијски извјештај исказали су трошкове изборне кампање у износу од 7.026.056,25 КМ, од чега политичке партије 7.004.404,78 КМ, а независни кандидати 21.651,47 КМ.

⁴ Одлука о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру, број 06-1-07-3-1513/16 од 14.12.2016. године, донесена на 93. сједници Централне изборне комисије БиХ.

УВОД

26. Изборним законом Босне и Херцеговине, члан 2.9 став (1) тачка 16⁵ утврђено је да Централна изборна комисија Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Централна изборна комисија БиХ) подноси годишњи извјештај Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Парламентарна скупштина БиХ) о спровођењу избора у Босни и Херцеговини, спровођењу Изборног закона Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Изборни закон БиХ) и иницира измјене тог закона.
27. Осим Изборног закона БиХ, у надлежности Централне изборне комисије БиХ је и провођење дијела Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине⁶, којим је Централна изборна комисија БиХ надлежна да оцјењује, на основу достављених информација и података из службене евиденције, да ли кандидат за предсједавајућег, министра и замјеника министра у Савјету министара БиХ испуњава услове за именовање као и спровођење Закона о финансирању политичких странака⁷.
28. Овај извјештај обухвата најзначајније активности које се односе на спровођење Локалних избора 2016. године у Босни и Херцеговини.
29. Извјештај садржи седам цјелина: спровођење непосредних избора, спровођење посредних избора, заштита изборног права, финансијско и логистичко-оперативне активности, информатичко-техничка подршка, финансирање изборне кампање и закључак.
30. Због спровођења посредних избора за Градско вијеће Града Сарајева и Скупштину Града Источно Сарајево, чије спровођење зависи од конституисања општинских вијећа и скупштина опћина, достава Извјештаја Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине је одгођена за крај мјесеца фебруара 2017. године.
31. Централна изборна комисија БиХ је, на 8. сједници одржаној 9.2.2017. године, размотрила и усвојила овај извјештај који се подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

⁵ Службени гласник БиХ, број 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16.

⁶ Службени гласник БиХ, број 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 87/07, 94/07 и 24/08.

⁷ Службени гласник БиХ, број 95/12 и 41/16.

1. СПРОВОЂЕЊЕ НЕПОСРЕДНИХ ИЗБОРА

1.1 Активности на измјенама и допунама Изборног закона БиХ

32. Централна изборна комисија БиХ је у “Извјештају о спровођењу закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ за 2014. годину” препоручила Парламентарној скупштини БиХ даље унапређење изборног законодавства. Уважавајући препоруке Централне изборне комисије БиХ, Интерресорна радна група за измјену изборног законодавства БиХ формирана је у мају 2015. године, а Парламентарна скупштина БиХ је закључком из октобра 2015. године задужила ову радну групу да изради и приједлог Закона о измјенама и допунама Закона о финансирању политичких странака, с циљем реализације препорука Групе земаља Савјета Европе за борбу против корупције (GRECO).
33. У априлу 2016. године, путем овлашћеног предлагача, Интерресорна радна група за измјену изборног законодавства је домовима упутила приједлог измјена и допуна Изборног закона БиХ и приједлог измјена и допуна Закона о финансирању политичких партија, односно 32 амандмана на Изборни закон БиХ, од којих је већина техничке природе, те 9 амандмана на Закон о финансирању политичких партија о којима је постигнута сагласност.
34. Закон о измјена и допунама Изборног закона БиХ усвојен је на 28. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ одржаној 27. априла 2016. године и на 3. хитној сједници Дома народа Парламентарне скупштине БиХ одржаној 27. априла 2016. године.⁸

1.2 Нормативна дјелатност

35. Припрема и усвајање нормативних аката, као континуирани задатак Централне изборне комисије БиХ, огледа се у изради подзаконских аката донесених на основу закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ.
 - Одлука о расписивању и одржавању локалних избора 2016. године (“Службени гласник БиХ”, број 32/16);
 - Правилник о вођењу и употреби централног бирачког списка (“Службени гласник БиХ”, број 32/16);
 - Правилник о начину спровођења избора (пречишћени текст) (“Службени гласник БиХ”, број 32/16);
 - Правилник о измјени правилника о начину спровођења избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 43/16);

⁸ Службени гласник БиХ, број 31 од 29. априла 2016. године.

- Правилник о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учествовање на непосредним изборима у Босни и Херцеговини пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 43/16);
- Правилник о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Локалне изборе 2016. године (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Упутство о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Упутство о роковима и редослиједу изборних активности за Локалне изборе у БиХ који ће се одржати у недјељу, 2.10.2016. године (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Упутство о измјени упутства у поступку спровођења посредних избора за органе власти у БиХ обухваћених Изборним законом БиХ (“Службени гласник БиХ“, број 90/16);
- Одлука о дипломатско-конзуларним представништвима у иностранству којима се планира организовање гласања за Локалне изборе у БиХ 2016. године (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Одлука о висини таксе за овјеру за учествовање на Локалним изборима 2016. године (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Одлука о утврђивању броја бирача уписаних у Централни бирачки списак по основним изборним јединицама на дан расписивања локалних избора (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Одлука о називима и ознакама основних изборних јединица (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Одлука о висини накнаде за рад чланова изборне комисије основне изборне јединице у БиХ – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 32/16);
- Упутство о изгледу и начину испуњавања образаца изјаве о имовинском стању – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ“, број 43/16);
- Упутство о утврђивању квалификација, броја и именовању чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ“, број 6/16 и 13/16);
- Одлука о закључивању и потврђивању централног бирачког списка за Локалне изборе 2016. године у Босни и Херцеговини и објављивању броја бирача за сваку основну изборну јединицу (“Службени гласник БиХ“, број 65/16);

- Одлука о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Локалне изборе 2016. године (“Службени гласник БиХ”, број 65/16);
- Одлука о измјени одлуке о утврђивању и објави броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Локалне изборе 2016. године (“Службени гласник БиХ”, број 65/16);
- Одлука о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 65/16);
- Допунска одлука о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 65/16);
- Одлука о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 65/16);
- Одлука о потврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године (“Службени гласник БиХ”, број 82/16).

Остали акти Централне изборне комисије БиХ

- Одлука о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за Локалне изборе 2016. године;
- Одлука о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године;

Одлука о првој измјени о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године;

Одлука о другој измјени о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године и

Одлука о трећој измјени о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године.

- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Пале за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру;

- Упутство о начину рада и извјештавања изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини;
- Одлука о успостави Главног центра за бројање и о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање за Локалне изборе 2016. године;
- Одлука о именовању главног контролора, замјеника главног контролора, контролора за обраду, унос и потврду резултата гласања и контролора за транспорт, руковање и складиштење гласачких листића и другог изборног материјала на Локалним изборима 2016. године;
- Инструкција о начину задуживања додатним гласачким листићима бирачких одбора на бирачким мјестима за издавање непотврђених гласачких листића и мобилних тимова за Локалне изборе 2016. године;
- Инструкција о расподјели кандидата мање заступљеног пола на кандидатским листама;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Нови Град Сарајево за Градско вијеће Града Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Источно Ново Сарајево за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Стари Град Сарајево за Градско вијеће Града Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Центар Сарајево за Градско вијеће Града Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Ново Сарајево за Градско вијеће Града Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Трново за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Источни Стари Град за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Соколац за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о овјери кандидатских листи за посредне изборе за Градско вијеће Града Сарајево – Центар Сарајево;

- Одлука о овјери кандидатских листи за посредне изборе за Градско вијеће Града Сарајево – Ново Сарајево;
- Одлука о овјери кандидатских листи за посредне изборе за Скупштину Града Источно Сарајево – Трново;
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора за Градско вијеће Града Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Пале за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Источна Илица за Скупштину Града Источно Сарајево;
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Скупштину Града Источно Сарајево.

1.3. Објава Локалних избора 2016. године

36. Централна изборна комисија БиХ је дана, 4.5.2016. године, у складу с чланом 1.14 и чланом 2.9 став (1) тачка 2.а Изборног закона БиХ, донијела Одлуку о расписивању и одржавању Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године⁹, као и Упутство о роковима и редослиједу изборних активности за Локалне изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 2.10.2016. године¹⁰ (у даљњем тексту: Упутство о роковима и редослиједу изборних активности). Локални избори 2016. године се одржавају за следеће нивое власти:

- 74 општинска вијећа у Федерацији Босне и Херцеговине,
- 57 скупштина општина у Републици Српској,
- 131 начелника општина у Босни и Херцеговини,
- 4 градска вијећа у Федерацији Босне и Херцеговине (Бихаћ, Тузла, Зеница и Широки Бријег),
- 6 скупштина градова у Републици Српској (Приједор, Бијељина, Бањалука, Добој, Зворник и Требиње),
- 10 градоначелника градова у Босни и Херцеговини и
- Скупштину Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

⁹ Службени гласник БиХ, број 32/16.

¹⁰ *Ибид.*

1.4. Активности уписа бирача у Централни бирачки списак за Локалне изборе 2016. године

1.4.1. Ажурирање Централног бирачког списка

37. Поступак вођења Централног бирачког списка и уписа бирача прописан је поглављем 3. Изборног закона БиХ – Бирачки списак, те Правилником о вођењу Централног бирачког списка. Централни бирачки списак је евиденција о држављанима БиХ који имају бирачко право у складу с Изборним законом БиХ и формира се, води и користи за потребе организације и спровођења избора у складу са законом, за спровођење референдума, за спровођење опозива изабраног функционера и изборе органа локалне самоуправе у складу са законом. Централни бирачки списак је јединствен, сталан и редовно се ажурира.
38. Одлуком о утврђивању броја бирача уписаних у Централни бирачки списак по основним изборним јединицама на дан расписивања Локалних избора 2016. године¹¹ у Босни и Херцеговини утврђено је да укупан број бирача уписаних у Централни бирачки списак по основним изборним јединицама износи **3.345.486**.
39. Одлуком о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка за Локалне изборе 2016. године у Босни и Херцеговини и објављивању броја бирача за сваку основну изборну јединицу, на основу члана 3.6 став (2) тачка е) и став (6) тачка а) Изборног закона БиХ, од 25.8.2016. године, закључен је Централни бирачки списак који ће се користити за Локалне изборе 2016. године.
40. Укупан број бирача на Централном бирачком списку је 3.263.906, од чега је број редовних бирача са стањем на дан 18.8.2016. године у 24,00 сата 3.177.557; број бирача са статусом расељеног лица који гласају у одсуству износи 8.946; број бирача са статусом расељеног лица који гласају лично износи 12.005; број бирача који гласају у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ износи 287 и број бирача који гласају путем поште износи 65.111. Наведеном одлуком утврђен је и број наведених категорија бирача према основним изборним јединицама, а иста је објављена и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ.
41. Наведени подаци кориштени су за израду Извода из Централног бирачког списка по бирачким мјестима који су се користили на дан одржавања Локалних избора 2.10.2016. године.

¹¹ *Ибид.*

Табела 1. Регистровани бирачи по категоријама на дан 18.8.2016. године

Категорија	Број бирача
Редовни бирачи	3.177.557
Бирачи који гласају лично	12.005
Бирачи који гласају у одсуству	8.946
Бирачи регистровани за гласање путем поште	65.111
Бирачи регистровани за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ	287
УКУПНО	3.263.906

42. Пресјек стања Централног бирачког списка је извршен са стањем **на дан одржавања Локалних избора 2.10.2016. године** те је донесена одлука о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка у који је уписано **3.155.128 бирача** који гласају на редовним бирачким мјестима.
43. На Локалне изборе је изашло укупно 1.782.831 бирача или 54,77 %, од чега 906.357 или 55.77 % мушкараца и 876.474 или 53,78 % жена.

Табела 2. Број бирача уписаних у Централни бирачки списак на дан Локалних избора 2.10.2016. године, а који гласају на редовним бирачким мјестима, са одзивом

Ниво	Право гласа (регистровано)	Гласало	Одзив %
Федерација БиХ	1.897.831	976.946	51,48%
Република Српска	1.173.777	708.579	60,37%
Брчко Дистрикт БиХ	83.520	41.118	49,23%
УКУПНО	3.155.128	1.726.638	54,72%

Напомена: Подаци не укључују Град Мостар и Општину Столац.

44. Највећи одзив бирача у односу на број уписаних бирача забиљежен је у општини Трново (ФБиХ) у којој је од укупно уписаних 2.566 бирача на изборе изашло 2.213 бирача или 86,24 %, док је најмањи одзив бирача у односу на број уписаних забиљежен у општини Сански Мост у којој је од укупно уписаних 34.784 бирача на изборе изашло 11.830 бирача или 34,01 %.

1.4.2. Упис бирача у Централни бирачки списак који своје бирачко право остварују на редовним бирачким мјестима (редовни бирачи)

45. Упис бирача који гласају на редовном бирачком мјесту врши се системом “пасивне регистрације“, односно све особе којима се изда важећа лична карта државе БиХ аутоматски су уписане у Централни бирачки списак. На основу одредби члана 3.5 Изборног закона БиХ, надлежни орган који води регистар грађана доставља податке за ажурирање Централног бирачког списка у складу са Законом о централној евиденцији и размјени података.¹²
46. Стање Централног бирачког списка и број бирача те сви остали неопходни подаци утврђују се на основу података који се, у складу с Јединственом методологијом и програмом обраде и вођења евиденција Централног бирачког списка, односно актом којим је утврђена сарадња Централне изборне комисије БиХ и Агенције за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине (у даљем тексту IDDEEA), преузимају сваког првог понедјељка у мјесецу или у зависности од потребе.
47. За потребе спровођења Локалних избора 2016. године извршено је ажурирање података у четири (4) термина те су урађена 4 пресјека Централног бирачког списка и то:

Први пресјек урађен је на дан прије расписивања избора 3.5.2016. године, са стањем у 24,00 сата и коришћен је за израду Привремених извода из Централног бирачког списка и провјеру пребивалишта кандидата у складу са чланом 4.2 став (1) тачка 1. Изборног закона БиХ.

Други пресјек урађен је на дан 19.7.2016. године и коришћен је у сврху одређивања бирачких мјеста и прављења спецификација за штампање гласачких листића (75 дана прије дана одржавања избора).

Трећи пресјек урађен је на дан 18.8.2016. године и коришћен је за израду Извода из коначног бирачког списка који је дистрибуисан на бирачка мјеста (45 дана прије дана избора).

Четврти пресјек урађен је на дан 2.10.2016. године, односно на дан избора, с циљем утврђивања бирачког права бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићима.

¹² За потребе преузимања података у оквиру пројекта ”Пасивна регистрација бирача у БиХ“ развијен је апликативни дио софтвера, чија је основна сврха да олакша поступак преноса података, одређивање бирачких мјеста и израду Извода из коначног бирачког списка.

1.4.3. Упис избјеглих особа и особа које привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак

48. Упис избјеглих особа и особа које привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак врши се системом активне регистрације и почео је за Локалне изборе 2016. године даном расписивања избора и трајао је до 19.7.2016. године. Достава пријавног обрасца ПРП-1 са пратећом документацијом Централној изборној комисији БиХ могла се вршити путем поште на поштански претинац 450 и 451, путем факса, електронски и-мејлом или лично путем протокола Централне изборне комисије БиХ. Упис избјеглих лица из БиХ који имају бирачко право је континуирани процес који се врши током цијеле године.
49. У сврху доступности образаца за пријаву као и информирања бирача, даном расписивања Локалних избора 2016. године, 4.5.2016. године, обрасци пријаве, са пратећим Водичем за пријаву бирача за гласање изван БиХ и обавјештењима објављени су на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba, а бирачима су биле на располагању и двије инфо линије.
50. С циљем информисања грађана БиХ који бораве у иностранству о начину уписа бирача и гласања изван БиХ за Локалне изборе 2016. године, припремљено је и путем Министарства спољних послова БиХ, прослијеђено амбасадама и конзулатима БиХ у иностранству 18.000 пријавних образаца ПРП-1; 8.100 Водича за гласање изван БиХ са обавјештењем о начину и роковима за регистрацију за гласања путем поште, на језицима у службеној употреби у БиХ; а партнерима, удружењима грађана и међународним организацијама у иностранству је упућено 228 сетова са информативним материјалом који су садржавали пријавни образац ПРП-1, Одлуку о дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству у којима се планира гласање за Локалне изборе 2016. године и Водич за пријаву бирача за гласање изван БиХ на језицима у службеној употреби у БиХ.
51. У периоду од 25. до 26.5.2014. године свим бирачима који су били уписани у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године упућено је 41.175 комада персонализованих потврдних образаца ПРП-2, лично на адресе бирача путем ЈП “БХ ПОШТА“ д.о.о. Сарајево.
52. Централна изборна комисија БиХ је примила око 80.000 поднесака у вези са подношењем пријава за упис бирача за гласање изван БиХ, од чега 3.094 путем факса, 31.037 путем и-мејла са пријавама за гласање путем поште, доставом података о новим адресама, захтјевима за слање образаца за регистрацију, захтјевима за провјеру података, као и упите о начину регистрације и роковима за регистрацију.
53. Сви грађани заинтересовани за гласање путем поште имали су могућност да се информишу о статусу својих пријава путем интернет-странице Централне изборне комисије БиХ. Успостављене су дежурне инфо линије у сврху помоћи и пружања неопходних информација бирачима изван БиХ као и у

земљи, а са и-мејл адресе info@izbori.ba упућени су одговори и појашњења на упите везано за регистрацију бирача.

54. Централна изборна комисија БиХ је дана, 12.8.2016. године донијела Одлуку о утврђивању и објави бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године, као и Одлука о одбијању уписа у Централни бирачки списак подносилаца пријава, којом је укупно 6.718 пријава бирача одбијено за упис у Централни бирачки списак за гласање изван БиХ, из разлога јер нису испуњени услови прописани чланом 3.15. став (1), (2) и (3) Изборног закона Босне и Херцеговине: недостаје доказ о идентитету (3.553), недостаје доказ о држављанству (9), недостаје доказ о пребивалишту (1.279), недостаје образац (177), непотписан образац (225), није идентичан потпис (3), нечитка пријава (42), нема право гласа (167), више недостатака (290), Изјава да је регистрован за гласање путем поште без знања (22), недостаје адреса изван БиХ (102), поднесен захтјев за регистрацију у БиХ (14), поднесене пријаве десет и више лица са исте адресе (408), пријава поднесена након рока (427).¹³
55. Након истека периода за подношење жалби, одлуком Централне изборне комисије БиХ од 25.8.2016. године усвојене су жалбе 68 подносилаца пријава за гласање изван БиХ и наведена лица су уписана у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ.
56. Након спроведеног процеса уписа бирача за гласање изван БиХ, који је окончан 19.7.2016. године, Одлуком Централне изборне комисије БиХ о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка за Локалне изборе 2016. године у Босни и Херцеговини и објављивању броја бирача за сваку основну изборну јединицу од 25.8.2016. године, утврђено је да се на изводу из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ налази укупно 65.398 бирача од чега 65.111 бирача који гласају путем поште и 287 бирача који гласају у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ.

У Табели 3 су дати подаци о броју уписаних бирача за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године са одзивом, али без бирача за Општину Столац и Град Мостар.

¹³ У складу с одредбама Изборног закона БиХ, пријаве бирача које су пристигле након рока за регистрацију се обрађују након избора, те се у Централни бирачки списак уписују бирачи који испуњавају услове за упис.

Табела 3. Преглед броја уписаних бирача за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године са одзивом

	Број уписаних бирача за гласање изван БиХ	Број бирача који је гласао	Одзив
Федерација БиХ	24.079	14.772	61,35%
Република Српска	36.916	24.536	66,54%
Брчко Дистрикт БиХ	2.770	1.861	67,18%
УКУПНО	63.765	41.196	64,61%

Напомена: Информације у табели не садрже податке за општину Столац и Град Мостар.

1.4.4. Проблеми у поступку уписа бирача у Централни бирачки списак за гласање изван Босне и Херцеговине

57. Приликом слања пријавних образаца путем и-мејла грађани су се сусретали са проблемима око доставе као и обезбјеђења важеће документације. Проблеми су се у знатној мјери односили на проблематику пребивалишта, односно немогућност проналаска особа на Попису становништва из 1991. године (грешке на подацима пописа из 1991. године у смислу погрешно уписаних датума рођења, технички проблеми – слова ч, ж, ш, имена родитеља и сл.). Знатан број докумената који се достављају путем телефакса су у највећем броју случајева нечитки, што онемогућује обраду достављених пријава и усложњава поступак обавјештавања о недостацима.
58. Одређен број грађана и поред датих упута о начину попуњавања и слања пријавног материјала, није адекватно попунио и доставио пријавне обрасце са прилозима (непотписани обрасци, истекли и неважећи документи, непотпуне адресе, адресе у БиХ, адресе без назива државе и сл.), што је такође био један од разлога због којег један број грађана није уписан у Централни бирачки списак за гласање за изван БиХ, односно остали су уписани у Централни бирачки списак за гласање на редовном бирачком мјесту према мјесту пребивалишта.

1.4.5. Злоупотреба бирачког права

59. Током периода регистрације за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године у Централној изборној комисији БиХ запримљено је око 300 изјава и обавјештења од особа са подручја више општина (Брод, Шековићи, Брчко, Пелагићево, Шамац, Домањевац-Шамац, Братунац, Зворник, Власеница, Котор-Варош, Лопаре, Милићи, Модрича, Завидовићи, Прозор-Рама, Горњи Вакуф-Ускопље, Невесиње, Томиславград, Дервента, Оџак, Козарска Дубица, Градачац, Орашје, Травник, Фојница, Цазин, Приједор, Бијељина, Лакташи, Добретићи, Усора, Билећа, Вукосавље, Скендер-Вакуф, Сребреница, Рудо, Тузла, Станари, Требиње, Столац, Сребреник, Осмаци,

Нови Травник, Јајце, Добој, Теслић, Босанско Грахово, Купрес и Дрвар), које се односе на регистрацију ових бирача за гласање путем поште за Локалне изборе 2016. године без њиховог знања. У предметним изјавама и обавјештењима, које су приспјеле путем факса и и-мејла, наводи се да су наведене адресе у пријавама нетачне, те су захтијевали да се адреса на коју су регистровани за гласање путем поште без њиховог знања измијени или да се пријаве пониште и да им се омогући гласање на редовном бирачком мјесту.

60. Бирачима чије су формалне изјаве о неправилностима у процесу регистрације благовремено заprimљене извршена је корекција адреса за слање гласачког материјала изван БиХ.
61. Сви бирачи чије су изјаве заprimљене након закључивања Централног бирачког списка, имали су могућност гласати у општини пребивалишта на бирачком мјесту за гласање непотврђеним гласачким листићима, о чему су писаним путем обавијештени, односно информацијом на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ и путем општинских изборних комисија.
62. У вези са пријавом бирача за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године, Централна изборна комисија БиХ је у периоду прије, као и након доношења Одлуке о утврђивању и објави бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ за Локалне изборе 2016. године, заprimила више пријава политичких субјеката као и других тијела и појединаца којима се указује на могуће неправилности у процесу пријаве бирача за гласање изван БиХ. Предметне пријаве које су пристигле до 10.9.2016. године Централна изборна комисија БиХ је доставила надлежном тужилаштву на разматрање и надлежно поступање. Пријаве које су пристигле након наведеног рока су у припреми и биће достављене у наредном периоду.
63. Одлуком о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине од 12.8.2016. године одбијен је, између осталог, упис 408 подносилаца пријава за које је утврђено да је као адреса за доставу гласачког материјала изван БиХ наведена идентична адреса за 10 или више особа.
64. Централна изборна комисија БиХ је у изборном периоду заprimила и одређени број пријава које се односе на могућност постојања преминулих особа на изводима из Централног бирачког списка. Процедура уписа бирача у Централни бирачки списак регулисана је одредбама поглавља 3. Изборног закона БиХ. Чланом 3.5 став (7) и (8) Изборног закона БиХ утврђено је да је за тачност и ажурност података потребних за израду Централног бирачког списка одговоран орган надлежан за вођење службених евиденција о тим подацима, односно, надлежни матични уреди дужни су да надлежном органу који води службене евиденције о јединственом матичном броју, пребивалишту и боравишту држављана БиХ достави све промјене које утичу на ажурност Централног бирачког списка у писаној форми најкасније у року од седам дана од дана када је промјена настала.

65. У вези са наведеним, Централна изборна комисија БиХ је свим изборним комисијама основних изборних јединица дана 13.6.2016. године упутила захтјев да особље центара за бирачки списак у сарадњи са матичним уредима изврши контролу података са прелиминарних извода из Централног бирачког списка и провјери да ли су са евиденције избрисана умрла лица.
66. Централна изборна комисија БиХ је дана 11.8.2016. године такође упутила захтјев за ажурирање података о умрлим особама Министарству унутрашњих послова Републике Српске, Федералном министарству унутрашњих послова, кантоналним министарствима унутрашњих послова у Федерацији БиХ, IDDEEA-и, матичним уредима у БиХ и центрима за бирачки списак посредством општинских изборних комисија у БиХ, начелницима и градоначелницима у БиХ, подсећањем на релевантне одредбе Изборног закона БиХ, те са замолбом да свако из своје надлежности предузме неопходне мјере како би се имена умрлих брисала из евиденције Централног бирачког списка.
67. За Локалне изборе 2016. године, у циљу спровођења законске обавезе личног гласања, што је један од принципа из Изборног закона БиХ и доставе осјетљивог изборног материјала на име бирача, те у складу са препорукама ОЕБС/ОДИHR-а и Агенције за заштиту личних података, Централна изборна комисија БиХ измијенила је процедуре доставе осјетљивог изборног материјала те је изборни материјал достављен препорученом поштом без повратнице.¹⁴ За доставни регион ван Европе (прекоокеанске и остале земље) послано је 3.678 пошиљки; за доставни регион Европе 25.268 пошиљки; и 36.165 пошиљки за доставни регион Европе – сусједне земље. Укупан број враћених пошиљки износи 7.410¹⁵. Позитивни ефекти овакве доставе изборног материјала огледају се кроз: онемогућавање злоупотребе доставе материјала на погрешне адресе, тачна евиденција предате поште, могућност онлајн праћења пошиљке у државама у којима је доступна таква услуга, могућност потражнице за пошту која није достављена, односно није враћена.¹⁶ Основни разлог за раније закључење Централног бирачког списка за бираче изван БиХ је временски период штампања и паковања гласачког материјала те његово правовремено слање на адресе изван БиХ. У складу са напријед наведеним заговарање скраћења рока од 150 дана од дана

¹⁴ Првобитно је планирано да се препоручени пакет шаље поштом са повратницом, али након консултовања са поштама, због увећаних трошкова слања и чињенице да све земље немају услугу доставе са повратницом, одлучено је да се изборни материјал шаље само препорученом поштом без повратнице.

¹⁵ Разлози због којих су пошиљке враћене укључују следеће: 42 – не постоји више; 95 – не прима; 356 – недовољна адреса; 232 – непотпуна адреса; 1.983 – непознат; 25 – непознат разлог уручења; 74 – непозната особа; 834 – непознато; 3.257 – обавијештен, није подигао пошиљку; 240 – одселио; 32 – отпутовао; 65 – погрешна адреса; 144 – разнo и 31 – умро.

¹⁶ Негативни ефекти огледају се кроз: рокове преузимања пошиљке уколико лице није на наведеној адреси када поштар доставља пошту; вишеструко увећање трошкова слања, тендерска процедура се проводи према принципима међународног разреда; измјена процедура пакирања гласачког материјала за бираче изван БиХ (гласачки материјал се мора вишеструко сортирати и успорава се процес паковања пошиљки, такође се морају правити везе између препорученог броја РР и личних података да би се могле да направе отпремне поштанске књиге, увећање трошкова паковања гласачког материјала из разлога што се на сваку пошиљку мора да лијепи број препоруке и креира отпремна књига за сваку појединачну пошиљку.

расписивања избора до дана одржавања избора није могуће уколико и даље остане обавеза доставе изборног материјала препорученом поштом за бираче који гласају путем поште.

Жалби на доставу пошиљки у иностранство није било.

1.4.6. Упис расељених лица

68. У складу с чланом 1.1 став (1) тачка 9. Изборног закона БиХ под расељеним лицима се подразумијевају држављани БиХ чији је статус расељеног лица утврдио надлежни орган за питања расељених лица у складу са законом.
69. Расељене особе које имају бирачко право имале су могућност да се, попуњавањем обрасца ПБО-2, до 19.7.2016. године, изјасне да ли желе да гласају лично у општини пребивалишта из 1991. године или у одсуству у општини у којој имају пребивалиште.
70. С циљем ажурирања података о расељеним лицима у Централном бирачком списку, Централна изборна комисија БиХ је у марту 2016. године Министарству за људска права и избјеглице БиХ упутила захтјев за доставу евиденције о бирачима који имају статус расељеног лица, за потребе ажурирања Централног бирачког списка у електронском облику.
71. Податке за ту категорију бирача Министарство за људска права и избјеглице БиХ је доставило након више ургенција 9.6.2016. године јер их је било потребно прикупити из општина, кантоналних министарстава, Брчко Дистрикта БиХ као и министарства Републике Српске. Укупно су достављени подаци за 98.765 лица која имају статус расељеног лица у евиденцијама надлежног министарства. Након анализе достављених података утврђено је да бирачко право има, односно да су у Централни бирачки списак уписана укупно 78.553 лица, док 20.212 лица није пронађено у евиденцијама Централног бирачког списка, односно нису достављени потпуни подаци или су достављени нетачни подаци.
72. Анализом достављених података утврђено је да су јединствени матични бројеви (ЈМБ) одређеног броја лица неисправни, што се огледа у њиховој непотпуности, те чињеници да одређен број ЈМБ-а садржи само нуле, неки су погрешно унесени, док за одређен број лица ЈМБ није уопште унесен. У вези са наведеним, основни проблем представља неажурирана и непотпуна евиденција надлежних органа, чиме је отежано идентификовање расељених лица у Централном бирачком списку како би могли да остваре своја права утврђена чланом 20.8 Изборног закона БиХ. За потребе будућег рјешавања наведеног проблема неопходно је у сарадњи са надлежним органом извршити допуну и исправку нетачно унесених података у периоду када се не спровode избори како би били ажурирани до почетка наредних избора.

1.4.7. Уклањање из евиденције Централног бирачког списка лица осуђених за ратне злочине

73. У складу са надлежношћу о вођењу Централног бирачког списка, а у вези с одредбом члана 1.7 Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је, на основу података достављених од надлежних органа о лицама која се налазе на издржавању казне затвора или су издржали казну затвора због озбиљних повреда хуманитарног права коју је изрекао Суд Босне и Херцеговине, суд Републике Српске или суд Федерације Босне и Херцеговине и суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине или која се нису повиновала наредби да се појаве пред Судом Босне и Херцеговине, судом Републике Српске или судом Федерације Босне и Херцеговине и судом Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у извјештајном периоду, донијела 75 одлука којим је утврђено да лица неће бити уписана у Централни бирачки списак док се налазе на издржавању казне затвора или да ће ова одлука бити основа за брисање лица из Централног бирачког списка, у случајевима када је лице уписано у Централни бирачки списак. Из евиденције Централног бирачког списка уклоњена су 54 лица, док је 21 лице враћено у евиденције Централног бирачког списка из разлога издржане казне.

1.4.8. Гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству

74. На основу члана 1.5 Изборног закона БиХ којим је прописано да држављани БиХ који привремено живе у иностранству имају право да гласају лично доласком на одговарајуће бирачко мјесто у БиХ или у дипломатско-конзуларном представништву БиХ у иностранству или поштом, Централна изборна комисија БиХ је на приједлог Министарства спољних послова БиХ дана 4.5.2016. године донијела Одлуку о дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине у иноземству, у којима се планира организовање гласања за Локалне изборе у БиХ 2016. године, а предвиђено је да се гласање планира у укупно 24 државе.
75. Подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ је предвиђено одређивање бирачког мјеста за лично гласање у ДКП-у БиХ ако је за гласање на том мјесту пријављено најмање 50 бирача, односно, изузетно, и уколико за то постоје оправдани разлози, Централна изборна комисија БиХ може да донесе одлуку о гласању у ДКП-у БиХ и са мањим бројем пријављених бирача, при чему ће се цијенити финансијски аспект и техничке могућности неопходне за одређивање бирачког мјеста у сваком ДКП-у БиХ.
76. Одлуком Централне изборне комисије БиХ о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине (пречишћени текст) од 25.8.2016. године утврђено је да ће се на Локалним изборима 2016. године за држављане БиХ који привремено живе у иностранству и имају бирачко право, организовати гласање у пет (5) дипломатско-конзуларних представништава БиХ, како слиједи: Амабасада БиХ у Београду (126 бирача), Амбасада БиХ у Бечу (35 бирача), Почасни

конзулат БиХ у Грацу (32 бирача), Генерални конзулат БиХ у Штутгарту (61 бирача) и Генерални конзулат БиХ у Минхену (33).

77. Свим бирачима који су се изјаснили за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ, а оно није спроведено, према одредбама Изборног закона БиХ, гласачки материјал је благовремено достављен на адресе које су грађани навели у својим пријавама, како би им било омогућено гласање путем поште и остваривање бирачког права.

Табела 4. Преглед броја уписаних бирача за гласање у ДКП БиХ за Локалне изборе 2016. године с одзивом

ДКП БиХ	Бирачи уписани за гласање у ДКП БиХ	Бирачи који су гласали	Одзив (%)
Амбасада БиХ у Београду	126	49	38,89%
Генерални конзулат БиХ у Штутгарту	61	31	50,82%
Генерални конзулат БиХ у Минхену	33	22	66,67%
Амбасада БиХ у Бечу	35	21	60,00%
Почасни конзулат БиХ у Грацу	32	23	74,87%
УКУПНО	287	146	50,87%

1.4.9. Достава извода из ЦБС-а по захтјеву политичких субјеката

78. У складу са чланом 3.1 став (4) Изборног закона БиХ, политичким субјектима који су овјерени за учествовање на изборима и којима је овјерена кандидатска листа за учествовање на изборима у складу с овим Законом обезбједиће се, на њихов захтјев, извод из Централног бирачког списка за ниво власти, односно изборну јединицу у којој учествују на изборима, у електронској форми или испису. С тим у вези, поступљено је по 59 захтјева политичких субјеката за доставу извода из прелиминарних и коначних бирачких спискова и израђени су и достављени тражени изводи у електронском облику.

1.5 Координација рада општинских / градских изборних комисија (ОИК / ГИК) и центара за бирачки списак

79. Изборне комисије основних изборних јединица (у даљњем тексту: општинске / градске изборне комисије – ОИК / ГИК) именују се у складу с одредбама Поглавља 2 Изборног закона БиХ и Упутством о утврђивању квалификација, броја и именовању чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини¹⁷, а именују их скупштине

¹⁷ Службени гласник БиХ, број 6/16 и 13/16.

општина / општинска вијећа, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ¹⁸.

80. Све изборне комисије су попуњене до дана расписивања Локалних избора 2016. године. Општинске / градске изборне комисије у БиХ имају укупно 559 чланова, од чега је 293 мушараца или 52,4% и 266 жена или 47,6%.
81. У 2016. години по питању именовања / разрјешења чланова ОИК / ГИК и рада ОИК / ГИК Централна изборна комисија БиХ је припремила укупно 111 материјала од чега се 85 односило на разрјешења и именовања чланова ОИК / ГИК и 26 информација / извјештаја / анализа.
82. У предметима разрјешења и именовања чланова ОИК / ГИК, Централна изборна комисија БиХ је дала сагласност за сљедеће:

Разрјешења чланова изборних комисија:

- разрјешено је дужности 56 чланова изборних комисија у 31. општини,
- разрјешена су 2 предсједника изборне комисије у 2 општине на њихов лични захтјев,
- разрјешен је 1 предсједник изборне комисије (Босански Петровац), за којег је Централна изборна комисија БиХ дала претходну сагласност за разрјешење,
- разрјешено је 5 замјенских чланова изборних комисија у 4 општине,
- није дата 1 претходна сагласност за разрјешење предсједника изборне комисије (Источни Дрвар).

Именовања чланова изборних комисија:

- именовање 74 члана изборних комисија у 40 општина,
 - именовање 8 предсједника изборних комисија у 8 општина,
 - није дата сагласност за именовање 15 чланова изборних комисија у 13 општина, а најчешћи разлог је био да су именовани чланови изборних комисија кандидати за изборе (члан 2.3 став (1) тачка 4. Изборног закона БиХ) или нису испуњавали услове (члан 2.2 став (2) Изборног закона БиХ). Од наведених 15 чланова изборних комисија, укупно 6 је надлежни орган именовао за замјенске чланове, након што је Централна изборна комисија БиХ именовала замјенске чланове.
 - Централна изборна комисија БиХ је по службеној дужности именовала 30 замјенских чланова и предсједника у 18 изборних комисија, с обзиром на то да надлежни органи нису извршили њихово именовање до расписивања Локалних избора 2016. године.
83. У 2016. години вршена је континуирана кореспонденција са изборним комисијама у БиХ у смислу достављања одговора на упите изборних комисија, политичких субјеката и грађана, те припрема и достава аката који се односе на реализацију закључака Централне изборне комисије БиХ и обавјештења о надлежном поступању изборних комисија у вези са

¹⁸ Члан 2.12 Изборног закона БиХ.

техничким сегментом спровођења изборних активности и примјени подзаконских аката Централне изборне комисије БиХ.

84. У току 2016. године особље Централне изборне комисије БиХ је координирало рад центара за бирачки списак у смислу праћења рада и ажурирања података, достављања спискова непридружених лица, вршене су анализе, пружена помоћ запосленицима центара приликом извршавање прописаних надлежности, које се односе на одређивање бирачких мјеста, придруживање непридружених бирача одговарајућем бирачком мјесту, те регистрацију бирача и промјену бирачке опције. Координација рада је вршена путем телефона и и-мејла.
85. Центрима за бирачки списак је пружена помоћ у анализи и обради 51 захтјева расељених лица из 7 опћина, које запосленици Центара за бирачки списак нису могли провести кроз апликацију за Пасивну регистрацију бирача из разлога што су особе које су поднијеле захтјев у апликацији имале статус редовних бирача; извршена је ручна расподјела бирача на одговарајуће бирачко мјесто за 621 бирача и укидање раније ручно распоређених бирача, њих 142, по захтјеву 4 ОИК / ГИК.

1.6. Овјера пријава политичких субјеката за учествовање на Локалним изборима 2016. године

86. У складу с чланом 2.9 и Поглављем 4. Изборног закона БиХ – Овјера и кандидовање за изборе, Централна изборна комисија БиХ овјерава политичке субјекте за учествовање на свим нивоима непосредних избора у Босни и Херцеговини, те потврђује и овјерава кандидатске листе. На основу наведеног законског оквира процес овјере политичких субјеката и кандидатских листи одвијао се сљедећим међусобно условљеним временским активностима¹⁹.

1.6.1. Овјера пријава политичких партија и независних кандидата

87. У складу с одредбама Поглавља 4. Изборног закона БиХ, Правилника о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учествовање на непосредним изборима у БиХ²⁰ и члана 2. став (1) тачка 1. Упутства о роковима и редослиједу изборних активности за Локалне изборе 2016. године који ће се одржати у недјељу 2. октобра 2016. године²¹ рок за подношење пријава политичких партија и независних кандидата истекао је 20.5.2016. године у 16.00 сати.
88. Обрасце за пријаву преузеле су укупно 132 политичке партије и 524 независна кандидата. Централној изборној комисији БиХ поднесене су

¹⁹ Овјера пријава политичких партија и независних кандидата (7.5.2016. до 4.6.2016. године; овјера коалиција и листи независних кандидата (од 5.6.2016. до 14.6.2016. године; овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учествовање на изборима (од 22.6.2016. до 29.7.2016. године).

²⁰ Службени гласник БиХ, број 37/14.

²¹ Службени гласник БиХ, број 32/16.

укупно 102 пријаве политичких партија и 171 пријава независних кандидата (од чега 58 кандидата припадника националних мањина).²²

Табела 5. Преглед поднесених пријава и овјерених политичких субјеката на Локалним изборима 2016. године

	Укупно пријављено	Испуњавају услове
Политичке партије	109	102
Коалиције	106	103
Листе независних кандидата	19	17
Независни кандидат	317	171
Група грађана	54	52
Удружење грађана	6	6

89. Према подацима из службених евиденција које води Служба за ревизију финансирања политичких странака, закључно са 16.11.2016. године у Босни

²² За Локалне изборе 2016. године ЦИК БиХ је одбила овјеру пријаве четири политичка субјекта (**Удружење грађана "Наша Херцеговина" Билећа** за изборе за скупштину општине у основним изборним јединицама Фоча и Билећа, односно начелника општине у основној изборној јединици Фоча (Одлука ЦИК БиХ, бр. 06-1-07-3-363/16 од 26. 5. 2016), **Изворна српска демократска странка** за изборе за скупштину општине / скупштину града, односно начелника / градоначелника у основним изборним јединицама Нови Град, Градишка, Прњавор, Челинац, Кнежево, Котор-Варош, Теслић, Осмац, Шипово, Шековићи, Бласеница, Братунац, Сребреница, Пале, Рогатица, Калиновик, Гацко, Фоча и Рудо (Одлука ЦИК БиХ, бр. 06-1-07-3-346/16 од 26.5.2016.), **Удружење грађана "За правду и ред – листа Небојше Вукановића"**, за изборе за скупштину општине / скупштину града, односно начелника / градоначелника у основним изборним јединицама Нови Град, Козарска Дубица, Градишка, Дервента, Брод, Шамац, Станари, Лопаре, Угљевик, Теслић, Осмац, Власеница, Сребреница, Соколац, Источна Илица, Источно Ново Сарајево, Рогатица, Вишеград, Невесиње, Калиновик, Гацко, Фоча, Чајниче, Приједор, Бијељина, Зворник и Требиње (Одлука ЦИК БиХ, бр. 06-1-07-3-517/16 од 26.5.2016. године) и **политичке организације "Демократска странка Бијељина"** (Одлука ЦИК БиХ, бр. 06-1-07-3-593/16 од 26.5.2016. године) јер нису политичке странке основане у смислу одредбе члана 4.3 Изборног закона БиХ и чланова 1, 15, 17, 23 и 31. Закона о политичким организацијама Републике Српске ("Службени гласник РС", број 15/96), а увидом у достављена рјешења надлежних судова утврђено је да су уписане у јединствени регистар удружења и грађана на основу Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске. Одлуке ЦИК БиХ којима се одбија пријава овјере наведених удружења потврдио је и Суд БиХ (у случају Удружења грађана "Наша Херцеговина" Билећа Рјешење Суда БиХ, број: С1 3 Иж 022121 16 Ож од 6. 6. 2016. године; у случају Удружења грађана "Изворне српске демократске странке" (Рјешење Суда БиХ, број: С1 3 Иж 022114 16 Иж од 6. 6. 2016. године и у случају Удружења грађана "За правду и ред – листа Небојше Вукановића" Рјешење Суда БиХ, број: С1 3 Иж 022123 16 Иж од 6.6.2016. године. У контексту примјене члана 4.16 Изборног закона БиХ који прописује **обавезу политичке странке или независног кандидата** да уз пријаву поднесу доказ о уплаћеној такси коју је одредила ЦИК БиХ, Удружење грађана "Наша Херцеговина" Билећа је дана 27.12.2016. године поднијело жалбу против Одлуке ЦИК БиХ, број: 06-1-07-3-1513/16 од 14.12.2016. године, о поврату уплаћеног новчаног износа за овјеру. Чињеница да Удружење грађана "Наша Херцеговина" Билећа није политички субјект у смислу члана 4.3 Изборног закона БиХ и чланова 1, 15, 17, 23 и 31. Закона о политичким организацијама РС, те **не испуњава услове за поврат новчаног износа наведене таксе у складу са чланом 4.16 Изборног закона БиХ** потврдио је и Суд БиХ Рјешењем број: С1 3 Иж 024234 17 Иж од 11.1.2017. године. Изворна српска демократска странка је захтјевом тражила од ЦИК БиХ поврат новчаних средстава уплаћених на име таксе за овјеру за учествовање на Локалним изборима 2016. године који је ЦИК БиХ Закључком број: 05-1-07-3-346/16 од 26.01.2017. године одбацила као недозвољен.

и Херцеговини је регистрована 161 политичка партија.²³ Међутим, према подацима о броју пријављених и овјерених политичких партија за учествовање на Локалним изборима (Табела 5) евидентно је да неке регистроване политичке партије не учествују на изборима и не подносе финансијске извјештаје, стога је неопходно извршити анализу зашто ове политичке партије не извршавају дјелатност за коју су регистроване.

Табела 6. Полна структура кандидата за Локалне изборе 2016. године

	ОВ/СО/ГВ/СГ	Начелници / градоначелници	Гарантовани мандати за припаднике националних
Мушкарци	17.343 (58,17%)	389 (93,73%)	125 (87,41%)
Жене	12.470 (41,83%)	26 (6,27%)	18 (12,59%)

1.6.1.1. Провјера потписа подршке и обрада кандидатских образаца

90. Провјера достављених потписа подршке уз пријаву за овјеру политичких субјеката, у складу с одредбама поглавља 4. Изборног закона БиХ и Правилника о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учествовање на непосредним изборима у БиХ, вршила се на основу статистичког узорка од 10% од укупног броја поднесених потписа подршке бирача уписаних у Централни бирачки списак, односно уколико након провјере узорка није утврђен и валидован довољан број потписа, провјеравани су сви достављени потписи. Приликом спровођења наведеног поступка Централној изборној комисији БиХ поднесена су укупно 346.559 потписа подршке на прописаним обрасцима, а од којих је утврђено да 10.752 нису задовољила услове из члана 4.4 Изборног закона БиХ.

1.6.2. Овјера пријава коалиција и листи независних кандидата

91. У складу с чланом 4.12 Изборног закона БиХ, до истека рока за подношење пријаве за овјеру коалиција 14.6.2016. године, утврђеног Упутством о роковима и редослиједу изборних активности, поднесено је укупно 106 пријава за овјеру коалиција и 17 пријава за овјеру листи независних кандидата за учествовање на Локалним изборима 2016. године. Рок за овјеру истекао је 21.6.2016. године, а овјерено је укупно 103 коалиције и 17 листи независних кандидата за учествовање на Локалним изборима који ће се одржати у недјељу 2.10.2016. године.

²³ Према обавјештењу Централне изборне комисије БиХ, од 2009. до јуна 2015. године надлежни судови су информисани да 158 политичких странака не учествују на изборима и не подносе финансијске извјештаје, а судови утврђују да ли су странке заиста неактивне и на основу тога их бришу из судског регистра. Досада је избрисана 151 политичка странка.

1.6.3. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листи за учествовање на изборима

92. У складу с одредбама члана 4.21 Изборног закона БиХ и члана 2. став (2) Упутства о роковима и редослиједу изборних активности, рок за подношење кандидатских листи политичких партија и коалиција истекао је 4.7.2016. године у 16.00 сати. До истека предвиђеног рока, Централној изборној комисији БиХ поднесене су кандидатске листе 102 политичке партије 103 коалиције за учествовање на Локалним изборима 2016. године, за начелнике / градоначелнике, вијећнике / одборнике у општинским / градским вијећима, односно скупштинама општина / градова, као и за попуну гарантованих мандата за припаднике националних мањина.
93. Од укупног броја поднесених кандидатских листи и кандидата, Централна изборна комисија БиХ је за Локалне изборе 2016. године овјерила укупно 30.445 кандидата и то: 418 кандидата за начелника / градоначелника; 29.884 за вијећника / одборника и 143 кандидата за гарантоване мандате за припаднике националних мањина.
94. У извјештајном периоду, по захтјеву политичких субјеката, правних лица или физичких лица одговорено је на око 200 аката упућених Централној изборној комисији БиХ те је евидентовано око 3.000 телефонских упита, по питању материје из области овјере политичких субјеката и кандидовања за учествовање на изборима, а који су се најчешће односили на процедуру регистрације, неспојивости, сачињавање кандидатске листе, одустајања од кандидатуре и сл.

1.6.4. Жријебање за утврђивање редослиједа политичких субјеката на гласачком листићу за Локалне изборе 2016. године

95. Централна изборна комисија БиХ је, на основу члана 5.15 став (2) Изборног закона БиХ, 21.7.2016. године у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ одржала жријебање електронским путем коришћењем софтвер-модула за утврђивање редослиједа, укупно 451 политичког субјекта на гласачком листићу за Локалне изборе 2016. године. Утврђени поредак је објављен на веб-страници Централне изборне комисије БиХ.

1.7. Обука и едукација изборне администрације

96. На основу Плана и програма едукације органа за спровођење избора за 2016. годину који је Централна изборна комисија БиХ донијела 4.2.2016. године успешно су реализоване сљедеће активности:
 - а) У периоду од 29.3.2016. до 28.4.2016. године, у 15 термина, одржана је едукација запосленика центара за бирачки списак на којој су присуствовала 122 новоименована и претходно именована запосленика центара за бирачки списак, 7 чланова ОИК / ГИК и 3 општинска

администратора из 97 општина. Полазници едукације су упознати са важећим подзаконским актима и обавезама које им предстоје у периоду припреме и организације Локалних избора 2016. године, те су обављали практичан рад на апликацији за пасивну регистрацију бирача и размјену електронске поште, уз асистенцију и надзор координатора за рад са центрима за бирачки списак, што је запосленицима у центрима за бирачки списак омогућило да унаприједи своје знање и вјештине за самосталан и квалитетан рад.

- б) Едукација новоименованих чланова изборних комисија основних изборних јединица је одржана 11.5.2016. године у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ. На едукацију је позвано 154 новоименована члана изборних комисија који се први пут именују у изборну комисију из 91 општине / града, а едукацији је присуствовао 141 новоименовани члан. Тематске цјелине које је обухватила наведена едукација су сљедеће: временски план и роковник изборних радњи; регистрација бирача и Централни бирачки списак; бирачка мјеста, формирање и одређивање локација; именовање бирачких одбора; организација и спровођење избора и рад изборне комисије.
- ц) Обавезна едукација за чланове ОИК / ГИК на тему “Упознавање са изборним законодавством БиХ и подзаконским актима” проведена је у периоду од 30.5.2016. до 10.6.2016. године у: Бихаћу, Приједору, Дервенти, Брчком, Травнику, Горажду, Требињу, Мостару, Новом Сарајеву и општини Нови Град Сарајево. На едукацију су позвани чланови свих општинских и градских изборних комисија. Едукацији нису присуствовали представници пет (5) изборних комисија: Крупа на Уни, Језеро, Сребреник, Равно и Неум. Током едукације обрађено је 5 тематских цјелина: измјене Изборног закона БиХ; информација о активностима Централне изборне комисије БиХ; измјене спроведбених аката; важни датуми у изборном процесу; заштита изборног права.
- д) У периоду од 22.8.2016. до 31.8.2016. године у Бихаћу, Бањалуци, Добоју, Брчком, Требињу, Мостару, Ливну и Сарајеву (Илица и Ново Сарајево) одржане су обавезне едукације чланова изборних комисија о *Процедурама гласања и бројања на дан избора*. Иако су на едукацију позвани чланови свих општинских / градских изборних комисија едукацији нису присуствовали представници три (3) изборне комисије: Фојница, Оџак и Фоча ФБиХ.
- е) Обука чланова бирачких одбора у ДКП-има БиХ спроведена је у периоду од 9.9.2016. до 18.9.2016. године, у складу с Планом и програмом едукације органа за спровођење избора за 2016. годину и Одлуком о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине, број: 05-1-07-860-5/16 од 25.8.2016. године, којом је утврђено да ће се лично гласање држављана БиХ организовати на укупно пет бирачких мјеста у ДКП БиХ (Београд, Беч, Грац, Минхен, Штутгарт). Након доношења Одлуке о именовању бирачких одбора у ДКП-има БиХ, Централна изборна комисија БиХ је у сарадњи с Министарством спољних послова БиХ организовала обуку за

предсједника и чланове бирачких одбора у ДКП-има БиХ, као и њихових замјеника, о начину гласања и бројању коверти с гласачким листићима. Након проведене обуке извршена је провјера знања и успјешним предсједницима и члановима бирачких одбора и њиховим замјеницима у ДКП-има БиХ додијељени сертификати (укупно 31 лица). Такође током обуке предсједницима бирачких одбора уручен је неосјетљиви бирачки материјал за потребе организовања избора на бирачком мјесту.

97. Од 12.5.2016. до 30.11.2016. године Централна изборна комисија БиХ је у оквиру **Пројекта предизборне помоћи Савјета Европе за Локалне изборе 2016. године у БиХ**²⁴ имплементирала сљедеће едукативне активности:

- а) Уз помоћ међународног експерта Централна изборна комисија БиХ је развила нову методологију (наставни план и програм) за обуку изборне администрације.
- б) У периоду од 1.8.2016. до 8.8.2016. године у шест регионалних центара (Приједор, Теслић, Тузла, Зеница, Сарајево и Мостар) одржане су обуке потенцијалних тренера предсједника и чланова бирачких одбора на којима су присуствовала 283 полазника од укупно 306 позваних кандидата. Кандидате за потенцијалне тренере су изабрале општинске / градске изборне комисије након спроведене процедуре јавног позива за изражавање интереса. Обуке су одржане у складу са новим наставним планом и програмом, а предавачи су били чланови Централне изборне комисије БиХ и запосленици Секретаријата Централне изборне комисије БиХ. Предметном обуком су обухваћена питања изборних процедура које се примјењују на редовним бирачким мјестима у БиХ (задуживање изборног материјала и уређење бирачког мјеста дан уочи избора, радње које се обављају прије отварања бирачког мјеста, отварање бирачког мјеста, поступак гласања и затварање бирачког мјеста, методе утврђивања и евидентирања резултата гласања, паковање изборног материјала и предаја истог изборној комисији основне изборне јединице у БиХ), као и питања мотивације рада на бирачком мјесту и одговорности чланова бирачких одбора. Тестирање полазника обуке је проведено у периоду од 10.8. до 17.8.2016. године на истим локацијама. Од укупно 278 лица које су приступиле тестирању њих 199 су успјешно положила тест и стекла услове за додјелу сертификата тренера предсједника и чланова бирачких одбора који додјељује Централна изборна комисија БиХ. Имена сертификираних тренера су евидентирани у дугорочну базу података која је такође развијена у оквиру пројекта предизборне помоћи Савјета Европе и интегрисана у постојећи Јединствени изборни информациони систем Централне изборне комисије БиХ (ЈИИС БиХ). На овај начин је направљен искорак ка полупрофесионализацији изборне администрације у БиХ.

²⁴ Предсједништво Босне и Херцеговине је својом одлуком број 01-50-1-2062-15/16 донесеној на 25. редовној сједници одржаној 25. маја 2016. године одобрило потписивање Административног уговора број: AA.DGII.46.2016 FIMS PO br.: 505981; CEAD No (Ref. br.: AA.DGII.46.2016 FIMS PO No. 505981).

Слика 1. Сесија тестирања потенцијалних тренера – Приједор,
10. август 2016. Године

Слика 2. Обука потенцијалних тренера, Тузла, 3. август 2016. године

Слика 3. Обука потенцијалних тренера, Мостар, 8. август 2016. године

- ц) У периоду од 9.9.2016. до 19.9.2016. године 171 сертификирани тренер председника и чланова бирачких одбора који су ангажовани у оквиру пројекта предизборне помоћи Савјета Европе за Локалне изборе 2016. године у БиХ, су у сарадњи са општинским / градским изборним комисијама организовали и одржали обуке за председнике и замјенике председника бирачких одбора. На укупно 160 обука учествовало је 8.119 председника и замјеника председника бирачких одбора. Седам дана након одржане обуке општинске / градске изборне комисије су извршиле тестирање полазника обуке и од укупно 8.119 полазника обуке њих 7.912 су успјешно положили тест и добили сертификат о успјешно завршеној обуци за председника и замјеника председника бирачког одбора који додјељује општинска / градска изборна комисија. Имена сертификираних председника и замјеника председника бирачких одбора су евидентирана у дугорочној бази података сертификираних тренера и председника бирачких одбора.
- д) Свим општинским изборним комисијама у БиХ и учесницима обуке за тренере, обуке председника и замјеника бирачких одбора и обуке чланова бирачких одбора дистрибуисани су Приручници за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Локални избори 2016. на језицима у званичној употреби у БиХ који су припремљени и штампани у оквиру пројекта предизборне помоћи Савјета Европе.

Слика 4. Приручник за рад бирачких одбора у Босни и Херцеговини – Локални избори 2016.

98. Дана, 15.9.2016. године у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ организован је једнодневни семинар за чланове изборних комисија и потенцијалне контролоре изборних резултата које именује изборна комисија о одредбама Инструкције о начину уноса, обраде и контроле изборних резултата за Локалне изборе 2016. године. Учесници семинара су упознати о начину примјене Инструкције о начину уноса, обраде и контроле изборних резултата за Локалне изборе 2016. године и коришћењем апликације Унос и обрада изборних резултата.
99. Након одржаног семинара, 21–22.9.2016. године одржана је практична обука контролора за унос и обраду изборних резултата које именују изборне комисије о начину коришћења апликације “Унос и обрада изборних резултата”. Обука којој је присуствовао 161 учесник проведена је у просторијама Главног центра за бројање у три термина, и обухватила је све сегменте практичног рада на апликацији. Обуку су спровели именовани контролори за унос и обраду резултата које именује Централна изборна комисија БиХ.

1.8. Едукативна и промотивно-информативна кампања

100. У складу с чланом 2.9 став (1) тачка 12. Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је у 2016. години спровела едукативну и мотивацијску кампању за бираче са бирачким правом у БиХ и бираче који живе изван Босне и Херцеговине, а у циљу њиховог правовременог информисања о свим релевантним сегментима изборног процеса и што веће излазности на предстојећим изборима.

Кампања – Избор бирачке опције – С циљем информисања бирача и омогућавања правовременог избора бирачке опције, припремљена су два ТВ Телопа, који су се емитовали на јавним и приватним ТВ медијима у БиХ: ТВ Телопа – бирачи који живе изван БиХ, и ТВ Телопа – бирачи који имају статус расељеног лица. Ова кампања трајала је од дана објаве избора до 19.7.2016. године када је истекао рок за регистрацију бирача путем поште и избора бирачке опције за расељена лица. Штампани оглас “Избор бирачке опције”

објављиван је 6 пута у три дневна листа на пола странице у црно-бијелој верзији на подручју БиХ у терминима највећег тиража дневних новина.

Едукативна кампања – бирачи изван БиХ – На основу Одлуке о реализацији едукације и информисању бирача изван Босне и Херцеговине Централна изборна комисија БиХ је, уз подршку Министарства спољних послова БиХ, у периоду од 9.6. до 4.7.2016. године организовала и провела едукацију и информисање бирача изван БиХ за Локалне изборе 2016. године у државама у којим се налази значајан број држављана БиХ, односно избјеглица и лица које привремено бораве изван БиХ: Хрватска (Загреб), Словенија (Љубљана), Аустрија (Беч, Грац, Салзбург); Норвешка (Осло), Шведска (Штокхолм, Малме), Данска (Копенхаген), Швицарска (Берн), Сједињене Америчке Државе (Атланта, Џексонвил, Вашингтон), Њемачка (Минхен, Франкфурт, Берлин, Штутгарт, Келн), Француска (Стразбур) што је резултирало досада највећим бројем регистрованих бирача за гласање у ДКП БиХ (287)²⁵ и за гласање путем поште (65.111)²⁶. На састанцима са представницима БиХ дијаспоре и удружења која окупљају држављане БиХ исказано је задовољство и дата подршка оваким активностима, а неопходно је истакнути укљученост удружења у процес регистрације бирача за гласање путем ДКП-а или поште.

Позитивни ефекти едукативне кампање за бираче изван БиХ се огледају у следећем: бирачи су добили информације о поступку пријаве за гласање, која присутним на едукацији није била у потпуности позната; важности достављања важећих идентификационих докумената и потпуне документације приликом регистрације; важности тачне адресе и контакт-података, због евентуалног отклањања неправилности или достављања недостајућих података; разлозима одбијања пријава, што је изазвало посебан интерес присутних на едукацији; благовременом информисању о могућностима гласања држављана БиХ који се налазе на привременом раду у иностранству, као и избјеглица; могућностима гласања у ДКП-има; улози амбасада и конзулата у обезбјеђењу потребних докумената за регистрацију за гласање; могућностима увида о одобравању / одбијању регистрације и могућност жалбе. Све наведено је резултирало смањеним бројем случајева злоупотребе личних докумената за регистрацију за гласање путем поште.

Кампања “Како гласати” – Циљ едукативне кампање “Како гласати” био је упознавање бирача са свим нивоима власти за које се проводе Локални избори 2016. године те о начину исправног попуњавања гласачких листића. Ова кампања је трајала од 1.9.2016. до 2.10.2016. године. Штампани оглас “Како гласати” објављиван је 5 пута у три дневна листа на пола странице у црно-бијелој верзији на подручју БиХ у терминима највећег тиража дневних новина.

Мотивацијска кампања – Циљ мотивацијске кампање је био да се бирачи анимирају да у што већем броју изађу на изборе и остваре своје бирачко

²⁵ На Општим изборима 2014. године за гласање у ДКП БиХ регистровано је 245 бирача.

²⁶ На Општим изборима 2010. године за гласање путем поште регистровано је 36.673 бирача; на Локалним изборима 2012. године 37.359 бирача; а на Општим изборима 2014. године 42.128 бирача.

право. Припремљена су четири (4) ТВ спота и радиоцингла који су емитовани на свим јавним ТВ станицама и већини приватних ТВ станица. Мотивациони спотови и радио цинглови емитовани су од 6.9.2016. до 2.10.2016. године, а намијењени су женама, лицама са инвалидитетом, младим, док је општи мотивациони ТВ спот намијењен сви бирачима. Као и ранијих година, стратегија едукативне и мотивационе кампање за потребе избора спроведена је путем електронских медија, штампаних медија те продукционих плаката за истицање на бирачким мјестима. Због правовремене информисаности бирача и свих актера у изборном процесу, на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ такође је објављиван едукативно-информативни материјал.

Информативно-мотивациона кампања – пројекат предизборне помоћи Савета Европе за Локалне изборе у БиХ 2016. године – У периоду од 1.9.2016. године до 30.9.2016. године Централна изборна комисија БиХ је у сарадњи са агенцијом Via Media организовала и провела информативно-едукативну кампању за три циљне групе: жене, националне мањине и особе старије животне доби. Кампања чији циљ је био подизање свијести бирача из наведених циљних група и њихово активније укључивање у изборни процес је проведена у 10 градова: Сарајеву, Бањалуци, Тузли, Бијељини, Бихаћу, Брчком, Широком Бријегу, Требињу, Зеници и Ливну. У наведеним градовима на најпрометнијим улицама и трговима били су постављени брендирани промотивни пунктови, а за потребе кампање ангажовани су промотери који су вршили активну промоцију кампање те на сусретљив начин прилазили циљним групама. У различитим језичким варијантама, идентичног стила и дизајна урађен је информативни летак за три циљне групе, као и три видео телопа (три језичке верзије за три циљне групе) који су били приказивани путем биззбоард екрана (дигиталног outdoor медија прилагођеног за свакодневно оглашавање). Према евиденцији и агенцијској процјени, сваки догађај је у просјеку посјетило 348 лица, односно укупно 3.480 лица. Особе старије животне доби су биле заступљеније у односу на циљну групу жене, док су припадници националних мањина били најмање заступљени односно 14% од свих посјетилаца догађаја, а претпоставка је да је информација учињена доступном за укупно 10.440 грађана.

Слика 5. Информативно-мотивациона кампања у оквиру пројекта предизборне помоћи Савјета Европе за Локалне изборе 2016. године

Информисање бирача “СМС ЦЕНТАР” – Сваки бирач је слањем свог ЈМБ путем СМС поруке на број 091 12 12 12 могао провјерити локацију свог бирачког мјеста. Број је био јединствен за кориснике свих мобилних мрежа у БиХ. Телоп са бројем СМС центра прослијеђен је свим јавним ТВ и радио станицама у БиХ, а на СМС број је запримљено укупно 44.279 порука.

101. Због правовремене информисаности бирача и свих актера у изборном процесу, интернет-страница Централне изборне комисије БиХ је континуирано и правовремено ажурирана. Све информације значајне за изборни процес, одлуке, саопштења, статистике, подзаконски акти и нормативи на тај начин били су на располагању јавности.
102. Централна изборна комисија БиХ је на својој веб-страници креирала засебну страницу намијењену Локалним изборима 2016. године у БиХ. На главном изборнику на веб-страници Централне изборне комисије БиХ је постављен линк Локални избори 2016. који кориснику олакшава проналажење свих информација релевантних за Локалне изборе 2016. године.

Слика 6. Линк за Локалне изборе 2016. године.
Извор: www.izbori.ba

Слика 7. Заседна страница Локални избори 2016.
Извор: www.izbori.ba

1.9. Безбједносни аспекти Локалних избора 2016. године

103. Централна изборна комисија БиХ је у другој половини маја мјесеца 2016. године обавијестила Министарство безбједности БиХ, релевантна министарства унутрашњих послова и безбједоносне агенције да је 4.5.2016. године донијела Одлуку о расписивању и одржавању Локалних избора у Босни и Херцеговини.

104. У складу с одредбама члана 14 Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине²⁷, чланом 62 став (1) Закона о управи²⁸, а у вези са чланом 2.1 став (3) Изборног закона БиХ, који прописује да су “сви органи власти на свим нивоима и званичници у Босни и Херцеговини и дипломатско-конзуларним представништвима БиХ обавезни помагати органима надлежним за спровођење избора”, Министарство безбједности Босне и Херцеговине је дана 15.7.2016. године донијело одлуку о именовању **Радне групе за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Локалних избора у БиХ (октобар 2016.)**²⁹.
105. Радну групу за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Локалних избора у БиХ (октобар 2016.) су чинили представници Дирекције за координацију полицијских тијела (предсједавајући), Централне изборне комисије БиХ, Граничне полиције БиХ, Обавјештајно-сигурносне агенције БиХ и Министарства безбједности БиХ.
106. Задатак Радне групе је био праћење реализације активности везаних за обезбјеђење објеката и дистрибуције изборног материјала, размјена информација са надлежним полицијским агенцијама у БиХ о могућим протуправним понашањима у вези с Изборним законом БиХ са Централном изборном комисијом БиХ, те остваривање континуиране сарадње са другим Оперативним штабовима за безбједност Локалних избора у БиХ које су формирале полицијске агенције за вршење послова из своје надлежности, а у циљу постизања максималног степена безбједносних услова за неометано одржавање изборног процеса у БиХ.
107. Одлуком Радне групе за праћење реализације задатака из надлежности институција и полицијских органа БиХ везаних за спровођење Локалних избора у БиХ (октобар 2016.) формиран је **Оперативни штаб акције “Локални избори 2016.”**³⁰, који је окупљао полицијске органе у БиХ, а чији задатак је био спровођење и координација оперативних активности.
108. На дан одржавања Локалних избора, 2.10.2016. године све информације су прикупљане у оперативно-комуникацијском центру 112 Министарства безбједности БиХ, а затим прослијеђиване Централној изборној комисији БиХ.
109. Полицијски службеници министарстава унутрашњих послова и безбједносних агенција од септембра 2016. године до даљњег обављају послове физичког обезбјеђења зграде Централне изборне комисије БиХ и складишта Централне изборне комисије БиХ, а од септембра до краја децембра 2016. године су обављали послове физичког обезбјеђења Главног центра за бројање те обезбјеђење дистрибуције и пратње конвоја с изборним

²⁷ “Службени гласник БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09.

²⁸ “Службени гласник БиХ“, бр. 32/02 и 102/09.

²⁹ Одлука, број 12-01-04-7-4000-13/16 од 15.7.2016. године.

³⁰ Акт број 20-50-04-4-976-16 од 5.9.2016. године

материјалом и пратње изборног материјала до Главног центра за бројање. Операције на терену је координирао Оперативни штаб акције ”Локални избори 2016.“ на челу са Дирекцијом за координацију полицијских тијела.

110. У вези с догађајима у општини Столац гдје је на дан избора 2.10.2016. године дошло до инцидената на појединим бирачким мјестима Оперативни штаб акције ”Локални избори 2016.“ је у више наврата остварио контакте са Министарством унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона, оперативним дежурством Федералне управе полиције, Оперативним дежурством Полицијске станице Столац и на основу процјене безбједносне ситуације обезбјеђено је појачано полицијско присуство на подручју општине Столац, а полицијски службеници су у сарадњи са кантоналним тужилашвом предузели потребне мјере и радње на документовању наведених догађаја.
111. Од дана одржавања Локалних избора 2016. године Оперативни штаб акције ”Локални избори 2016.“ Централној изборној комисији БиХ, на дневној основи, доставља извјештај о безбједносној ситуацији у општини Столац.

1.10. Рад Главног центра за бројање

112. Поступајући према одредби члана 2.9 став (1) тачка 2. и члана 5.22 став (2) и (3) Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је:
- на 20. сједници, одржаној 28.4.2016. године, донијела Правилник о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Локалне изборе 2016. године³¹,
 - на 31. сједници, одржаној 16.6.2016. године, донијела Одлуку о успостављању Главног центра за бројање за Локалне изборе 2016. године,
 - на 48. сједници, одржаној 25.8.2016. године донијела Одлуку о именовању главног контролора, замјеника главног контролора, контролора за обраду, унос и потврду резултата гласања и контролора за транспорт, руковање и складиштење гласачких листића и другог изборног материјала на Локалним изборима 2016. године,
 - на 49. сједници, одржаној 1.9.2016. године, донијела Одлуку о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање.
113. Главни центар за бројање је био смјештен у објекту “ЗОИ 84“ д.о.о. ОЦ “Зетра“ у Сарајеву и у његовом раду, осим запосленика Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, учествовали су и вањски сарадници, њих укупно 403, који су били распоређени у 3 (три) смјене, на бази 24-сатног радног дана. Радило се углавном о лицама са стеченим искуством на истим пословима, изабраним на јавном конкурс.

³¹ Службени гласник БиХ, број 32/16.

114. У периоду од 2. до 17.10.2016. године у Центру за бројање пребројано је укупно 55.840 гласачких пакета следећих категорија:
- 38.592 гласачких пакета бирача изван БиХ,
 - 141 гласачки пакет бирача који су гласали у ДКП БиХ,
 - 3.696 гласачких пакета бирача који су гласали у одсутности,
 - 10.589 гласачких пакета бирача који су гласали путем мобилног тима и
 - 2.822 гласачких пакета бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићем.
115. Према одлукама, у Главном центру за бројање, вршено је поновно бројање за 65 бирачких мјеста.

1.11. Посматрачи изборног процеса

116. Питање посматрања изборног процеса регулирано је одредбама чланова 17.3, 17.4 и 17.5 став (2) Изборног закона БиХ и Упутством о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача у Босни и Херцеговини³².
117. Централна изборна комисија БиХ акредитовала је укупно 6.830 посматрача и то 109 посматрача у име 17 политичких субјеката, 6.388 посматрача у име 36 удружења грађана, од чега 4.200 посматрача из 6 удружења Коалиције “Под лупом“ и 333 међународна посматрача из 20 међународних организација.
118. Према подацима достављеним Централној изборној комисији БиХ, општинске / градске изборне комисије су акредитовале 61.775 посматрача политичких субјеката за посматрање рада изборних комисија, центара за бирачки списак и рада на бирачким мјестима.
119. Посматрачка мисија Конгреса локалних и регионалних органа власти Савјета Европе је распоредила 33 посматрача, док је посматрачка мисија Удружења свјетских изборних тијела (А-WEB) са сједиштем у Инчхеону, Република Кореја, на бирачким мјестима у регији Сарајева, Бањалуке и Мостара распоредила 33 посматрача из 18 држава свијета на челу са др Насимом Заидијем, главним изборним повјереником Изборне комисије Индије.
120. У коначном извјештају посматрачке мисије А-WEB -а је констатовано да су изборни експерти из цијелог свијета посматрали гласање и пребројавање гласова на слободан и објективан начин. Генерална оцјена је да је процес гласања и пребројавања гласова проведен на транспарентан и фер начин на бирачким мјестима која су посјетили учесници мисије. Укупна оцјена је да нису уочена већа кршења изборног закона.³³

³² Службени гласник БиХ, број 37/14.

³³ FINAL REPORT OF THE 2016 A-WEB ELECTION VISITOR PROGRAM (EVP) TO THE LOCAL ELECTIONS ON 2 OCTOBER IN BOSNIA AND HERZEGOVINA (BiH) December 2016, стр. 5.
<http://www.aweb.org/eng/bbs/B0000088/view.do?ntId=10611&menuNo=300071>.

Слика 8. Посматрачка мисија А-WEB, Сарајево, октобар 2016.

Извор: <https://www.facebook.com/thisisAWEB/>

121. С циљем што лакшег праћења изборног процеса у БиХ, Централна изборна комисија БиХ је 30.9.2016. године у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ организовала тренинг за међународне посматраче, на којем су посматрачи упознати с њиховим правима и обавезама при праћењу изборног процеса, а презентован им је и видео о раду бирачког одбора на дан избора.

Слика 9. Семинар за посматраче изборног процеса – Сарајево, 30.9.2016.

Посматрачима су подијељени Приручници за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Локални избори 2016. који су доступни на језицима у званичној употреби у Босни и Херцеговини и на енглеском језику, а који су припремљени и штампани уз финансијску подршку Савјета Европе у оквиру пројекта предизборне помоћи.

Слика 10. Приручник за посматрање избора у Босни и Херцеговини – Локални избори 2016.

1.12 Дан одржавања Локалних избора 2.10.2016. године

122. На дан избора бирачи су гласали на 5.202 бирачка мјеста у Босни и Херцеговини и 5 бирачких мјеста у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству (Амбасада БиХ у Београду и Бечу, Генерални конзулат БиХ у Штутгарту и Минхену, Почасни конзулат БиХ у Грацу. Подаци не укључују бирачка мјеста у општини Столац гдје је изборни процес прекинут.
123. Сва бирачка мјеста, на дан избора, у ДКП-има БиХ су отворена на вријеме док је у БиХ евидентирано кашњење на појединим бирачким мјестима из следећих разлога:
- кашњења до 1 сат из техничких разлога (поновног бројања гласачких листића, кашњење особља бирачког мјеста, нестанка електричне енергије, незгода у саобраћају, прегледа бирачког мјеста од полицијског особља и слично), на 63 бирачка мјеста у укупно 29 општина³⁴;
 - кашњење у 2 општине због активности посматрача, који су интервенисали на рад бирачког одбора (Дрвар и Кладањ);
 - према информацији из ОИК Велика Кладуша, предсједник бирачког одбора 001A029Б је неосновано одбио отварање бирачког мјеста на

³⁴ Цазин, Бихаћ, Босанска Крупа, Бужим, Нови Град, Дервента, Пелагићево, Градачац, Сански Мост, Бањалука, Челинац, Сребреник, Челић, Кључ, Дрвар, Добретићи, Мркоњић-Град, Теслић, Зеница. Кладањ, Нови Травник, Бреза, Прозор-Рама, Јабланица, Центар Сарајево, Стари Град Сарајево, Фоча (ФБиХ), Фоча и Требиње.

вријеме због постојања политичког плаката у близини бирачког мјеста. ОИК Велика Кладуша је именovala новог предсједника и на лицу мјеста извршила контролу навода, те утврдила да је спорни плакат на граници дозвољене удаљености од бирачког мјеста. ОИК Велика Кладуша је затражила од политичког субјекта да изврши уклањање плаката, јер је био неприступачан и бирачки одбор га није могао да уклони. Бирачко мјесто је отворено у 08:05 сати;

- према информацијама које су запримљене у Централној изборној комисији БиХ, у Општини Трново на бирачком мјесту Шабићи догодило се окупљање грађана на око 40 метара од улаза при чему се дијелила храна; нису уочена страначка обиљежја, а то је наводно уобичајено и нису симпатизери само једне партије него више њих. Затражена је потпуна информација и евентуална интервенција у наведеном случају, а према информацији предсједника бирачког одбора 141A002 Шабићи на овом бирачком мјесту нису уочене никакве неправилности нити било какве активности политичких партија које нарушавају изборне прописе;
- у изборној јединици Зеница, по један члан бирачког одбора на бирачким мјестима 093A029, 093A070Б и 093A110 нису дошли у прописано вријеме на бирачка мјеста, због чега су евидентирана кашњења у отварању бирачких мјеста од 15 до 50 минута;
- у изборној јединици Пелагићево, на гласачком мјесту 026B010 два бирача чија имена се не налазе на изводу бирачког списка на овом бирачком мјесту, физички су напали чланове бирачког одбора и преврнули гласачку кутију са листићима. Полиција је обавила увиђај; наведеним лицима је објашњен поступак и могућност гласања, те су удаљени са лица мјеста;
- у изборној јединици Прозор-Рама, на бирачком мјесту 125A009 били су постављени плакати политичких субјеката, који су према захтјеву ОИК Прозор-Рама уклоњени из круга бирачког мјеста. На захтјев Централне изборне комисије БиХ од ОИК Прозор-Рама је затражено да на бирачком мјесту 125A025 провјери да ли има нерегуларности у смислу окупљања грађана у кругу од 50 метара, што се сматра подручјем бирачког мјеста и лобирања за кога бирачи гласају. Према информацији ОИК Прозор-Рама интервенисала је полиција и отклоњене су наведене нерегуларности на бирачком мјесту.

124. На инфо линији примљено је укупно 220 позива. Позиви су се односили на провјере бирачких мјеста (158), захтјеве за гласање путем мобилног тима (10 позива) од лица које су се непосредно пред изборе повриједили или разбољели и нису у могућности приступити гласању на редовном бирачком мјесту; позиви везани за гласање изван БиХ (10) који су се односили у највећем броју на бираче чије пријаве за гласање изван БиХ су одбијене, те о кашњењу у пријему пошилики са гласачким материјалом; 10 приговора који су се односили на немогућност гласања бирача због истеклих докумената, промјене докумената у међувремену, уочене неправилности бирача на бирачком мјесту, немогућност проналаска бирача на бирачком мјесту итд. Остали позиви (20) су се односили на проблеме лица које је неко

без њиховог знања пријавио за гласање путем поште, тражење информација везано за дешавања у општини Столац, а на све упите је пружен адекватан одговор партијама или су упућени на надлежне органе.

1.13 Утврђивање изборних резултата

125. Први прелиминарни резултати Локалних избора 2016. године су објављени у поноћ на дан избора 2.10.2016. године и након тога су освјежавани на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ у складу с чланом 5.29а Изборног закона БиХ – два пута у току наредна 24 сата; у наредних пет дана свака 24 сата; наредних дана сваких 48 сати, све до објављивања коначних, службених и комплетних резултата избора.
126. Након обједињавања и контроле резултата Централна изборна комисија БиХ је, у законом утврђеном року (30 дана од дана објављивања избора), на 79. сједници одржаној 1.11.2016. године, донијела Одлуку о потврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини, који су одржани 2. октобра³⁵. Потврђивање резултата Локалних избора обављено је у свим изборним јединицама у којима су спроведени локални избори, осим за изборни ниво Столац, за општинско вијеће и начелника општине Столац због прекида изборног процеса на дан избора.
127. Након спроведених Локалних избора 2016. године припремљено је 3.262 увјерења за изабране званичнике, једнак број изјава о прихватању / одбијању мандата, потврда о пријему увјерења о додјели мандата и изјава о имовинском стању. Свечано уручење увјерења о додјели мандата за новоизабране начелнике/градоначелнике општина уприличено је у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ дана 8.11.2016. године, при чему су овлашћеним лицама у име општина уручена и увјерења за новоизабране вијећнике / одборнике, те пратећа документација.
128. На Локалним изборима 2016. године од 140 потврђених мандата за начелника/градоначелника, 134 мандата или (96%) су припали мушкарцима, а 6 или (4%) женама. Жене су изабране за начелнице у општинама: Источни Дрвар, Језеро, Калиновик, Ново Горажде, Мркоњић Град и Високо.
129. У општинска/градска вијећа и скупштине општина/градова укупно је изабрано 3.119 носилаца мандата, од чега 2.544 мушкарца и 575 жена од чега је 26 представника националних мањина (23 мушкарца и 3 жене).
130. Старосна структура носилаца мандата је сљедећа: 472 носилаца мандата су млађи од 30 година, од чега је 313 мушкараца и 159 жена, док 2.647 носилаца мандата су старости 30 и више година, од чега је 2.231 мушкараца и 416 жена.
131. Након спроведених Локалних избора 2016. године и потврђивања резултата избора, 109 изабраних званичника одбило је прихватити освојени мандат те

³⁵ Службени гласник БиХ, број 82 /16.

је проведен поступак провјере сљедећих квалификованих кандидата, и донесено 109 управних аката којима је мандат додијељен сљедећим квалификованим кандидатима.

1.14 Достављање образаца Изјава о имовинском стању

132. Чланом 15.8 став (1) и (2) Изборног закона БиХ прописано је да су кандидати изабрани на свим нивоима власти дужни, у року од 30 дана од дана објаве овјере мандата у Службеном гласнику БиХ, на посебном обрасцу, предати Централној изборној комисији БиХ потписану изјаву о имовинском стању, као и да изабрани члан органа власти на свим нивоима дужан је да Централној изборној комисији БиХ поднесе извјештај о имовинском стању у року од 30 дана након истека мандата на који је изабран, као и у случају престанка мандата у смислу члана 1.10 став (1) тачке 1), 4), 5), 6), 7) и 8) овог Закона.
133. У складу са наведеним измјенама релевантних одредаба члана 15.7 Изборног закона БиХ које се односе на доставу образаца о имовинском стању, извршене су измјене Упутства о изгледу и начину испуњавања обрасца изјаве о имовинском стању.
134. Централна изборна комисија БиХ је у 2016. години развила апликацију за имовинске картоне, која ће омогућити, поред евиденције достављених изјава о имовинском стању, и унос података из наведеног обрасца за изабране званичнике. Наведена апликација технички задовољава услове да се подаци из обрасца изјаве о имовинском стању изабраног званичника објављују на службеној интернет-страници Централне изборне комисије БиХ, односно учине доступним јавности, поштујући Закон о заштити личних података.
135. У периоду од новембра 2016. године вршен је пријем и евидентирање достављених изјава о имовинском стању изабраних званичника којим је престао и почео мандат у мандатном сазиву 2012–2016. година, односно 2016–2020. година. До 14.12.2016. године, Централној изборној комисији БиХ достављено је укупно 3.553 образаца изјаве о имовинском стању.

1.15 Поврат таксе

136. У складу са чланом 4.16 Изборног закона БиХ, Одлуком о висини таксе за овјеру за учествовање на Локалним изборима 2016. године ³⁶ одређена је висина новчане таксе:
 - 1.000,00 КМ за политичку партију која се кандидује у сједишту партије за општинско вијеће, односно скупштину општине, градско вијеће, односно скупштину града, те по 100,00 КМ за кандидовање у свакој

³⁶ Службени гласник БиХ, број 32/16.

новој изборној јединици, за општинско вијеће, односно скупштину општине, градско вијеће, односно скупштину града;

- 1.000,00 КМ за политичку партију која се кандидује у сједишту партије за начелника општине или градоначелника, те по 100,00 КМ за кандидовање у свакој новој изборној јединици за начелника општине или градоначелника;
- 1.000,00 КМ за независног кандидата који се кандидује за начелника општине или градоначелника, или ако се кандидује за општинско вијеће, односно скупштину општине, Скупштину Брчко Дистикта БиХ, скупштину града.

137. На основу члана 2.9 став (1) тачка 17, а у вези члана 4.16 Изборног закона БиХ Централна изборна комисија БиХ је дана 14.12.2016. године, донијела Одлуку о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру, уплаћеног за овјеру пријаве за учествовање политичких субјеката на Локалним изборима 2016. године.

138. У складу са посљедњим измјенама Изборног закона БиХ из 2016. године, наведеном одлуком је утврђено да ће се поврат новчаног износа таксе за овјеру извршити на трансакцијске рачуне политичких субјеката како слиједи:

- политичким партијама које су освојиле више од 3% од укупног броја важећих гласова у тој изборној јединици или 1/3 гласова од укупног броја гласова које је освојио изабрани начелник/градоначелник, самостално или у оквиру коалиције (укупно 85 политичких странака);
- независним кандидатима који су освојили више од 3% од укупног броја важећих гласова у тој изборној јединици или 1/3 гласова од укупног броја гласова које је освојио изабрани начелник/градоначелник (укупно 32 независна кандидата);
- независним кандидатима на листи независних кандидата које су освојиле више од 3% од укупног броја важећих гласова у тој изборној јединици (укупно 13 листи независних кандидата).

139. Посљедњим измјенама члана 4.16 Изборног закона БиХ није утврђен поврат таксе за овјеру политичким субјектима чија је овјера дјелимично или у потпуности одбијена.

140. Даном 14.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је на својој 93. сједници донијела Одлуку о поврату уплаћеног новчаног износа таксе за овјеру политичким партијама у износу од 207.800,00 КМ и независним кандидатима у износу од 156.000,00 КМ што чини укупно 363.800,00 КМ.

2. СПРОВОЂЕЊЕ ПОСРЕДНИХ ИЗБОРА

2.1 Посредни избори за Градско вијеће Града Сарајева и Скупштину Града Источно Сарајево

141. Централна изборна комисија БиХ, у складу са чланом 2.9 став (1) тачка 6. Изборног закона БиХ, потврђује и овјерава кандидатске листе и кандидате за све нивое непосредних и посредних избора у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ.

Централна изборна комисија БиХ, у складу са чланом 2.9 став (1) тачка 9. Изборног закона БиХ, утврђује и потврђује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених Изборним законом БиХ, овјерава да су ти избори спроведени у складу с овим Законом и објављује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим Законом.

2.1.1. Избор вијећника у Градско вијеће Града Сарајева

142. Начин избора вијећника Градског вијећа Града Сарајева утврђен је чланом 13.10 и 13.5 Изборног закона БиХ³⁷, чланом 22. и 23. Статута Града Сарајева³⁸ и Поглављем VIII Упутству о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ (у даљем тексту: Упутство)³⁹. Град Сарајево чине следеће општине: Стари Град Сарајево, Центар Сарајево, Ново Сарајево, Нови Град Сарајево.

143. У извјештајном периоду, градске општине у саставу Града Сарајева су доставиле кандидатске листе на овјеру и потврђивање Централној изборној комисији БиХ, а у вези с наведеним окончане су следеће активности:

- дана 6.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери девет (9) кандидатских листи на којима се налази укупно 28 кандидата из Општине Нови Град Сарајево за избор вијећника у Градско вијеће Града Сарајева;
- дана 14.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери осам (8) кандидатских листи на којима се налази укупно 28 кандидата из Општине Стари Град Сарајево за избор вијећника у Градско вијеће Града Сарајева;
- дана 14. и 21.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери десет (10) кандидатских листи на којима се налази укупно 28 кандидата из Општине Ново Сарајево за избор вијећника у Градско вијеће Града Сарајева;

³⁷ Службени гласник БиХ, бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16.

³⁸ Службене новине Кантона Сарајево, бр. 12/98, 14/98, 25/05, 23/08 и 32/08.

³⁹ Службени гласник БиХ, број 38/14 и 90/16.

- дана 22.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери осам (8) кандидатских листи на којима се налази укупно 28 кандидата из Општине Центар Сарајево за избор вијећника у Градско вијеће Града Сарајева.
144. На основу посредних избора проведених у општинским вијећима за Градско вијеће Града Сарајева Централна изборна комисија БиХ је донијела следеће одлуке:
- дана 14.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Нови Град Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, којом је додијељено укупно седам (7) мандата. Против наведене одлуке Централне изборне комисије БиХ вијећник Општинског вијећа Нови Град Сарајево Хасан Хоџић је изјавио жалбу Апелационом одјелу Суда БиХ, а она је рјешењем Апелационог одјела Суда БиХ број: С1 3 Иж 024271 17 Иж од 24.01.2017. године одбијена.
 - дана 29.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Ново Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, којом је додијељено укупно седам (7) мандата;
 - дана 29.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Центар Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, којом је додијељено укупно седам (7) мандата;
 - дана 29.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Стари Град Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, којом је додијељено укупно седам (7) мандата.
 - На основу утврђених резултата посредних избора спроведених у вези са чланом 13.10 Изборног закона Босне и Херцеговине у општинским вијећима Стари Град Сарајево, Нови Град Сарајево, Центар Сарајево и Ново Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, Централна изборна комисија БиХ је на 4. сједници, одржаној 26.1.2017. године, донијела Одлуку о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Градско вијеће Града Сарајева. У Градско вијеће Града Сарајева изабрани су следећи вијећници:
 - **вијећници из Општинског вијећа Стари Град Сарајево:** Скака Абдулах, Талић Аднан, Миладин Алмедин, Стојнић Дадо, Додик Ведран, Ханџић Вибор и Симоновић Срђан;
 - **вијећници из Општинског вијећа Центар Сарајево:** Фазлић Самир, Катица Велија, Српа Сеад, Ук Нихад, Гребовић Нуко, Дрековић Теа и Лазовић Миро;
 - **вијећници из Општинског вијећа Ново Сарајево:** Бахтановић Хазим, Срдић Срђан, Пелеш Строил Барбара, Живановић Мирослав, Гаврић Игор, Хафизовић Реуф и Омукић Снежана;

- **вијећници из Општинског вијећа Нови Град Сарајево:** Габела Едина, Велић Лана, Фијуљанин Санела, Пештек Енес, Бибер Бајро, Вукадин Тони и Јурић Мира.

2.1.2. Избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево

145. Начин избора одборника у Скупштину Града Источно Сарајево утврђен је чланом 13.10 и 13.5 Изборног закона БиХ⁴⁰, Изборним законом Републике Српске⁴¹, чланом 21. и 30. Статута Града Источно Сарајево⁴² и Поглављем VII Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Упутство)⁴³. Град Источно Сарајево чине сљедеће општине: Источно Ново Сарајево, Источна Илиџа, Пале, Соколац, Трново и Источни Стари Град.
146. У извјештајном периоду, градске општине у саставу Града Источно Сарајево су доставиле кандидатске листе на овјеру и потврђивање Централној изборној комисији БиХ. У извјештајном периоду за Скупштину града Источно Сарајево окончане су сљедеће активности:
 - дана 6.12.2016. Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери девет (9) кандидатских листи на којима се налази укупно 25 кандидата из Општине Пале за избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево;
 - дана 8.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери шест (6) кандидатских листи на којима се налази укупно 21 кандидат из Општине Соколац за избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево;
 - дана 14.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери три (3) кандидатске листе на којима се налази укупно 13 кандидата из Општине Источни Стари Град за избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево;
 - дана 14.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери осам (8) кандидатских листи на којима се налази укупно 23 кандидата из Општине Источна Илиџа за избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево;

⁴⁰ Службени гласник БиХ, бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16.

⁴¹ Службени гласник РС, бр. 34/02, 35/03, 24/04, 19/05 и 24/12.

⁴² Службене новине Града Источно Сарајево, бр. 20/05.

⁴³ Службени гласник БиХ, број 38/14 и 90/16.

- дана 21.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери четири (4) кандидатске листе на којима се налази укупно 13 кандидата из Општине Трново за избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево;
 - дана 28.12.2016. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуке о овјери девет (9) кандидатских листи на којима се налази укупно 19 кандидата из Општине Источно Ново Сарајево за избор одборника у Скупштину Града Источно Сарајево.
147. На основи посредних избора проведених у скупштинама општина за Скупштину Града Источно Сарајево Централна изборна комисија БиХ је донијела сљедеће одлуке:
- дана 14.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Пале за Скупштину Града Источно Сарајево, којом је додијељено укупно седам (7) мандата. Имајући у виду да су 2 кандидатске листе имале идентичан количник, додјела осмог мандата извршена је путем жријеба дана 19.12.2016. године у просторијама Централне изборне комисије БиХ;
 - дана 21.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Соколац за Скупштину Града Источно Сарајево, којом је додијељено укупно шест (6) мандата;
 - дана 22.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Источни Стари Град за Скупштину Града Источно Сарајево, којом су додијељена укупно три (3) мандата;
 - дана 29.12.2016. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Трново за Скупштину Града Источно Сарајево, којом су додијељена укупно три (3) мандата;
 - дана 2.2.2017. године донесена је Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Скупштине општине Источна Илица за Скупштину Града Источно Сарајево, којом је додијељено укупно шест (6) мандата.
 - На основу утврђених резултата посредних избора проведених у вези са чланом 13.10 Изборног закона БиХ у скупштинама општина Источно Ново Сарајево, Источна Илица, Пале, Соколац, Трново и Источни Стари Град за Скупштину Града Источно Сарајево, Централна изборна комисија БиХ је на 8. сједници, одржаној 9.2.2017. године, донијела Одлуку о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за за Скупштину Града Источно Сарајево. У Скупштину града Источно Сарајево изабрани су сљедећи одборници:

- **одборници из Скупштине Општине Пале:** Шкипина Дамјан, Глуховић Зоран, Симовић Мирослав, Благојевић Никола, Лучић Владимир, Пејовић Бојан, Копривица Младен и Маџгаљ Милан;
- **одборници из Скупштине Општине Соколац:** Чоловић Мирко, Вучетић Данко, Голијан Јован, Косорић Жарко, Боровчанин Миломир и Самарџија Ненад;
- **одборници из Скупштине Општине Источни Стари Град:** Драгаш Дубравка, Космајац Жељко и Плакаловић Његош;
- **одборници из Скупштине Општине Источно Ново Сарајево:** Попић Небојша, Трифковић Наташа, Нешић Раде, Главаш Александар и Јованчић Ведран;
- **одборници из Скупштине Општине Трново:** Бехија Мулаосмановић, Немања Лучић и Мирослав Бјелица;
- **одборници из Скупштине Општине Источна Илица:** Лучић Мирослав, Четковић Даниела, Љубоје Дарко, Шеховац Горан, Шешлија Небојша и Радовановић Винко.

3. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

148. У свим фазама изборних активности које је предузела Централна изборна комисија БиХ с циљем припреме и одржавања Локалних избора, учесници у изборном процесу су подносили приговоре и жалбе и друга правна средства прописана Изборним законом БиХ за заштиту изборних права. На основу одредби Изборног закона БиХ заштиту изборног права осигуравају изборне комисије (општинске изборне комисије, градске изборне комисије и Централна изборна комисија БиХ) и Апелационо одјељење Суда БиХ. Сви приговори подnose се у писаној форми на обрасцу који пропише Централна изборна комисија БиХ.
149. Општинска изборна комисија у својој општини и градска изборна комисија у граду има првостепену надлежност за одлучивање о свим питањима која нису експлицитно додијељена Централној изборној комисији БиХ и Апелационом одјељењу Суда БиХ. Централна изборна комисија БиХ има другостепену надлежност за одлучивање о уложеним жалбама на одлуке свих изборних комисија. Централна изборна комисија БиХ има и првостепену надлежност за одлучивање по приговорима уложеним због повреде правила изборног процеса, изборних права, повреде правила Поглавља 16. Изборног закона БиХ, учињене од политичког субјекта. Апелационо одјељење Суда БиХ надлежно је да рјешава по жалбама на одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалбе се подnose Апелационом одјељењу Суда БиХ у року од два дана од дана пријема одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалба се подноси путем Централне изборне комисије БиХ, а Апелационо одјељење Суда БиХ дужно је донијети одлуку по жалби у року од три дана од дана пријема жалбе.
150. **Жалбе на рјешења Централне изборне комисије БиХ којим се даје/не даје сагласност на именовање чланова изборне комисије** – На рјешења Централне изборне комисије БиХ којим се даје/не даје сагласност на

именовање чланова изборне комисије је поднесено 16 жалби Апелационом одјељењу Суда БиХ. У поступку одлучивања је Суд БиХ 16 жалби одбио као неосноване.

151. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о одбијању овјере пријаве политичких субјеката** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери, односно одбијању овјере пријаве политичких субјеката за учествовање на Локалним изборима 2016. године Суду БиХ је укупно изјављено 35 жалби. Централна изборна комисија БиХ је 10 жалби уважила и овјерила пријаве подносиоца жалбе, а Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивао по 25 жалби, од којих је свих 25 жалби одбио.
152. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери или одбијању овјере кандидатских листи** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери, односно одбијању овјере кандидатских листи политичких субјеката за учествовање на Локалним изборима 2016. године укупно је изјављено 11 жалби Суду БиХ. Централна изборна комисија БиХ је 4 жалбе уважила и овјерила кандидатске листе подносиоца жалбе, а Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивало по 7 жалби, од којих је 5 жалби одбило као неосноване, а 2 жалбе уважило и вратио на поновно одлучивање Централној изборној комисији БиХ, која је донијела одлуке о овјери кандидатских листи.
153. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о одбијању уписа у Извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ** – Централна изборна комисија БиХ је одлуком одбила упис 6.650 бирача за гласање изван БиХ због тога што подносилац пријаве за гласање изван БиХ уз пријаву није доставио потребну документацију као што су доказ о идентитету, држављанству, пребивалишту и других разлога. Други разлози због којих је Централна изборна комисија БиХ одбила упис подносиоца пријаве за гласање изван БиХ су ти што у пријави нису наведени сви потребни подаци који се односе на адресу становања изван Босне и Херцеговине и контакт-податке: улица, број, град, поштански број, држава, број телефона и и-мејл адресу, те да се на адреси коју су подносиоци пријаве означили, налази већи бој других лица, такође подносиоца за упис у Централни бирачки списак, затим да су пријаве написане рукописом једног лица и да означена адреса становања подносиоца пријаве је уствари адреса правног лица.
- На одлуку о одбијању уписа подносиоца пријаве у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине, подносиоци пријаве чија је пријава одбијена изјавили су 188 жалби Суду БиХ. Централна изборна комисија БиХ је 10 жалби уважила и подносиоце жалби уписала у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивао по 178 жалби, од којих је свих 178 жалби одбило као неосноване.
154. **Жалбе на одлуку Централне изборне комисије БиХ о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка за Локалне изборе 2016. године и објављивању броја бирача за сваку изборну јединицу** – На одлуку Централне изборне комисије БиХ о закључивању и потврђивању

Централног бирачког списка за Локалне изборе 2016. године и објављивању броја бирача за сваку изборну јединицу изјављене су 4 жалбе Суду БиХ, које је Апелационо одјељење Суда БиХ одбацило као недопуштене.

155. **Поступак именовања чланова бирачких одбора за Локалне изборе 2016. године** – У поступку именовања чланова бирачких одбора за Локалне изборе 2016. године у једној од фаза изборних активности политички субјекти подносили су приговоре и жалбе. Именовање бирачких одбора врше општинске изборне комисије на начин и по поступку прописаном одредбама Упутства о утврђивању квалификација, броја чланова, поступак жријебања и именовања, обуке, провјере знања и сертифицирања чланова бирачких одбора и мобилних тимова за гласање, у коме су утврђени критеријуми које морају задовољавати особе које се именују за чланове бирачких одбора. На одлуку општинске изборне комисије којом је одлучено по приговору уложено је 13 жалби Централној изборној комисији БиХ. Жалбени наводи су се односили на наводно кршење одредби спроведбених аката општинских изборних комисија приликом именовања чланова бирачких одбора на начин да општинска изборна комисија није водила рачуна о равномјерној заступљености председника бирачких одбора у основној изборној јединици, или да је општинска изборна комисија предложила члана бирачког одбора из својих евиденција у супротности с одредбама прописа којим је регулисано ово питање, затим да није поштован редослијед заступљености политичких субјеката у бирачком одбору утврђен жријебом. Поступајући по жалбама Централна изборна комисија БиХ је донијела 13 одлука којим је жалбе одбила као неосноване. Суду БиХ је поднесена једна жалба на одлуку Централне изборне комисије БиХ, која је одбијена као неоснована.
156. **Поступци у вези с повредом члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ** – Чланом 16.14 став (3) Изборног закона БиХ прописано је да је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија, или било којег облика плаћеног јавног оглашавања, осим одржавања интерних скупова органа и статутарних органа политичких субјеката, у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање. Централној изборној комисији БиХ су поднесена 2 приговора од политичких субјеката због наведеног кршења одредбе члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ, које је Централна изборна комисија БиХ одбила као неосноване.
157. **Поступци у вези са повредом изборног права у периоду изборне кампање политичких субјеката** – Највећи број приговора и жалби везан је за период изборне кампање политичких субјеката, у којем политички субјекти на законом утврђен начин упознају бираче и јавност са својим програмом и кандидатима за Локалне изборе и који према одредбама Поглавља 16. Изборног закона БиХ представља период од 30 дана прије дана одржавања избора. Упутством о роковима и редослиједу изборних активности за Локалне изборе 2016. године, који су се одржали у недјељу 2.10.2016. године, утврђено је да изборна кампања званично почиње дана 2.9.2016. године и траје до 1.10.2016. године. Правила понашања политичких субјеката у периоду изборне кампање прописана су у Поглављу

7. Изборног закона БиХ, а представљање политичких субјеката путем електронских медија прописано је у Поглављу 16. Кршења правила прописаних овим поглављима су пратила и ове изборе.

У овом периоду поднесена су 4 приговора Централној изборној комисији БиХ политичких субјеката или бирача по којима је надлежна поступати Централна изборна комисија БиХ, по којима су донесене одлуке којим се приговори одбијају као неосновани и донесено је 11 одлука по жалбама изјављеним на првостепене одлуке општинских изборних комисија и то: 10 одлука којима су жалбе одбијене као неосноване и један закључак о обустави поступка. Повреде које су чинили политички субјекти у периоду изборне кампање су се односиле на ометање скупова других политичких партија, обећавање новчане награде с циљем добијања подршке бирача, подстицање на гласање лица која немају право гласа, скидање, уништавање и лијепљење изборних плаката, коришћење језика који би некога могао навести или подстаћи на насиље или ширење мржње.

Централна изборна комисија БиХ покренула је по службеној дужности 3 поступка због коришћења језика који би некога могао навести или подстаћи на насиље или ширење мржње и донијела 3 одлуке о новчаној казни, на које су уложене три жалбе. Суд БиХ је одбацио двије жалбе као неблагоприятне, а једна жалба је у току рјешавања код овог суда.

Новчане казне су изречене у износима од 3.000,00 КМ, 5.000,00 КМ и 6.000,00 КМ.

158. **Поступци у вези са кршењем изборне шутње** – У периоду изборне кампање политички субјекти су подносили приговоре због кршења изборне шутње за које повреде су, према одредбама Изборног закона БиХ, надлежне одлучивати општинске изборне комисије и Централна изборна комисија БиХ. Повреде које су чинили политички субјекти у периоду изборне шутње су се односиле на обилазак бирачких мјеста кандидата на изборима, присуство кандидата на бирачком мјесту или његовој околини, превоз бирача на бирачко мјесто у организацији политичких странака и кандидата, наводно појављивање у телевизијским и радијским програмима кандидата на предстојећим изборима, излагање или дијељење бирачима промотивног материјала.

Због кршења изборне шутње Централној изборној комисији БиХ изјављено је 11 приговора и 5 жалби. Централна изборна комисија БиХ је донијела 11 одлука којим се приговори одбијају као неосновани и 5 одлука којим се жалбе одбијају као неосноване. На одлуку Централне изборне комисије БиХ којом је одбијена жалба, изјављена је једна жалба Суду БиХ коју је Суд БиХ одбио.

159. **Повреде бирачког права на дан избора** – На првостепене одлуке општинских изборних комисија, којим је одлучено по приговорима поднесеним због повреда на бирачком мјесту, уложене су 22 жалбе Централној изборној комисији БиХ. Одлучујући по жалбама, Централна изборна комисија БиХ је донијела 22 одлуке којима су жалбе одбијене као

неосноване. На одлуке Централне изборне комисије БиХ изјављено је 10 жалби Суду БиХ од којих су свих 10 жалби одбијене као неосноване.

160. **Поступци у рјешавању захтјева за поновно бројање гласачких листића** – Централној изборној комисији БиХ је, прије доношења Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године, поднесено 59 захтјева за поновно бројање гласачких листића. Централна изборна комисија БиХ је донијела 59 закључака којим су захтјеви одбачени због тога што су преурањени. Суду БиХ је поднесена једна жалба на одлуку Централне изборне комисије БиХ, која је одбијена као неоснована.

Након доношења Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора у Босни и Херцеговини 2016. године, Централној изборној комисији БиХ укупно је поднесено 207 захтјева за поновно бројање гласачких листића. Централна изборна комисија БиХ, одлучујући по захтјевима, донијела је 17 закључака којим су захтјеви одбачени због тога што су неблагоприятни, 40 одлука о поновном бројању гласачких листића и 150 одлука и закључака којим је захтјев за поновно бројање гласачких листића одбијен као неоснован, односно којим су захтјеви одбачени због тога што су поднесени од неовлашћене особе или непотпуни. Поновно бројање гласачких листића вршено је у Главном центру за бројање у Сарајеву, и према одлукама бројање је вршено за 65 бирачких мјеста.

На одлуке Централне изборне комисије БиХ изјављено је 66 жалби Суду БиХ од којих су свих 66 жалби одбијене као неосноване.

На Одлуку о утврђивању и објављивању резултата Локалних избора 2016. године, изјављено је 8 жалби Суду БиХ, од којих су свих 8 жалби одбијене као неосноване.

161. **Поступци за поништење избора** – Централној изборној комисији БиХ укупно је поднесено 19 захтјева за поништење избора који су одбачени као недопуштени. Суду БиХ су поднесене двије жалбе, од којих је Суд БиХ једну одбио као неосновану, а једну одбацио као неблагоприятну.
162. **Жалбе на одлуке о утврђивању резултата посредних избора** – Поднесена је једна жалба и то на одлуку Централне изборне комисије БиХ о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Нови Град Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, коју је Апелационо одјељење Суда БиХ одбило као неосновану.
163. **Поступци потврђивања и објављивања резултата Локалних избора 2016. године** – Централна изборна комисија БиХ, у складу с одредбом члана 5.32 Изборног закона БиХ након завршетка поновног бројања гласачких листића и истеком рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, потврђује изборне резултате за органе на сваком поједином нивоу власти, у року од 30 дана од дана одржавања избора. Централна изборна комисија БиХ је, на 79. сједници одржаној 1. 11. 2016. године, донијела Одлуку о потврђивању резултата Локалних избора у Босни

и Херцеговини, број: 05-1-07-1-1571-1/16 од 1.11.2016. године, осим за изборни ниво Столац (176А) – за општинско вијеће и начелника општине.

164. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о разрјешењу чланова изборне комисије** – Централна изборна комисија БиХ је након спроведених Локалних избора 2016. године у свим изборним јединицама, осим у основној изборној јединици Столац гдје су прекинути избори, у складу са својим надлежностима утврђеним у члану 2.9 Изборног закона БиХ покренула управни поступак утврђивања одговорности за предсједника и два члана Општинске изборне комисије Столац, по службеној дужности, те након усмених расправа у Стоцу, прикупљене документације, података добијених од Општинске изборне комисије Столац и МУП-а ХНК Мостар и других релевантних доказа, донијела 3 одлуке у којим је предсједнику и два члана ове изборне комисије изречена забрана ангажовања за рад на бирачком мјесту, односно у органима надлежним за спровођење избора на период од четири (4) године од дана правоснажности одлуке, без новчане казне.

На наведене одлуке Централне изборне комисије БиХ уложене су 3 жалбе Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине. Одлучујући по жалбама Суд БиХ је 3 жалбе одбио као неосноване.

165. **Поступак утврђивања кршења одредби Изборног закона БиХ чланова бирачких одбора ангажованих на Локалним изборима 2016. године у основној изборној јединици Столац гдје су прекинути избори** – Централна изборна комисија БиХ је након спроведених Локалних избора 2016. године у свим изборним јединицама, осим у основној изборној јединици Столац гдје су прекинути избори, у складу са својим надлежностима утврђеним у члану 2.9 Изборног закона БиХ, покренула 220 управних поступака, по службеној дужности, ради утврђивања одговорности чланова бирачких одбора који су били ангажовани на Локалним изборима 2016. године, те након усмених расправа у Стоцу, прикупљене документације, података добијених од Општинске изборне комисије Столац и МУП-а ХНК Мостар и других релевантних доказа, донијела 40 одлука и 180 закључака о обустави поступака. У 36 донесених одлука је члану бирачког одбора изречена новчана казна и забрана ангажовања за рад на бирачком мјесту, односно у органима надлежним за спровођење избора на период од четири (4) године од дана правоснажности одлуке, а у 4 одлуке забрана ангажовања за рад на бирачком мјесту, односно у органима надлежним за спровођење избора на период од четири (4) године од дана правоснажности одлуке, без новчане казне.

Новчане казне су изречене у износима од 700,00 КМ за предсједнике бирачких одбора (10 предсједника) и 300,00 КМ за чланове бирачких одбора и њихове замјенике. Укупан износ изречених казни износи 14.500,00 КМ.

На наведене одлуке Централне изборне комисије БиХ уложено је 39 жалби Апелационом одјељењу Суда БиХ које су одбијене као неосноване.

166. Поступак утврђивања кршења одредби Изборног закона БиХ политичких субјеката и кандидата на Локалним изборима 2016. године у основној изборној јединици Столац гдје су прекинути избори – Централна изборна комисија БиХ је након спроведених Локалних избора 2016. године у свим изборним јединицама, осим у основној изборној јединици Столац гдје су прекинути избори, у складу са својим надлежностима утврђеним у члану 2.9 Изборног закона БиХ покренула управни поступак утврђивања одговорности политичких субјеката и њихових кандидата, по службеној дужности, те након усмених расправа у Стоцу, прикупљене документације, података добијених од Општинске изборне комисије Столац и МУП-а ХНК Мостар и других релевантних доказа, донијела 4 одлуке и то:

- политичком субјекту За бољи Столац изречена новчана казна у износу од 10.000,00 КМ, те њеном кандидату за начелника општине Столац новчана казна у износу од 5.000,00 КМ и уклањање имена са кандидатске листе,
- политичком субјекту Иницијатива за Столац изречена новчана казна у укупном износу од 10.000,00 КМ, те за њена два кандидата за општинско вијеће Столац новчана казна у износу од 5.000,00 КМ и уклањање имена са кандидатске листе и
- политичком субјекту Хрватска коалиција за Столац изречена новчана казна у износу од 3.000,00 КМ, те њеном кандидату за општинско вијеће Столац новчана казна у износу од 5.000,00 КМ и уклањање имена са кандидатске листе.

На наведене одлуке Централне изборне комисије БиХ уложене су 4 жалбе Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине. Одлучујући по жалбама Суд БиХ је уважио 4 жалбе, поништио одлуке Централне изборне комисије БиХ и предмете вратио на поновни поступак и одлучивање. Централна изборна комисија БиХ је у поновном поступку донијела 4 одлуке којима су изречене исте новчане казне и санкције. На наведене одлуке Централне изборне комисије БиХ уложене су 4 жалбе Апелационом одјељењу Суду БиХ које је одбио као неосноване.

167. У свим наведеним фазама изборног процеса укупно је изјављено 322 жалбе Апелационом одјељењу Суда БиХ, од којих је Суд БиХ 319 жалби одбио или одбацио и двије одлуке вратио на поновни поступак, што у проценту износи да је 99% одлука Централне изборне комисије БиХ потврђено, док је једна жалба у поступку рјешавања пред Судом Босне и Херцеговине.

168. Апелације поднесене Уставном суду БиХ – У 2016. години поднесене су 3 апелације Уставном суду Босне и Херцеговине.

Народни демократски покрет из Бањалуке је поднио жалбу Апелационом одјељењу Суда БиХ на Одлуку Централне изборне комисије БиХ којом је одбијена пријава овог политичког субјекта за учествовање на Локалним изборима 2016. године с обзиром на то да није приложио довољан број потписа подршке за овјеру. Након доношења рјешења Суда БиХ којим је

одбијена жалба, и поднесене апелације Уставном суду БиХ, Уставни суд БиХ је донио одлуку број АП-2609/16 од 26.10.2016. год. којом је одбацио апелацију Народног демократског покрета као недозвољену.

Ћамил Дураковић, независни кандидат за начелника општине Сребреница, поднио је жалбу Апелационом одјељењу Суда БиХ на Одлуку Централне изборне комисије БиХ којом је одбијен његов приговор на нерегуларности приликом гласања у Општини Сребреница. Након доношења рјешења Суда БиХ којим је одбијена жалба и поднесене апелације Уставном суду БиХ, Уставни суд БиХ је донио одлуку број АП-4144/16 од 2.11.2016. год. којом је одбацио апелацију као недозвољену.

Коалиција СДА/СББ Сарајево је поднијела жалбу Апелационом одјељењу Суда БиХ на Одлуку Централне изборне комисије БиХ којом су утврђени и објављени резултати за изборну јединицу Вукосавље. Суд БиХ је донио рјешење којим је одбијена жалба, а Коалиција СДА/СББ Сарајево је поднијела апелацију Уставном суду БиХ. Уставни суд Босне и Херцеговине је донио одлуку број АП 4195/16 од 23.11.2016. године којом је одбацио апелацију као недозвољену.

169. **Пријаве надлежном тужилаштву у вези са сумњом да је учињено кривично дјело** – Према одредбама члана 6.8 став (1) Изборног закона БиХ, ако изборна комисија сматра да је учињено кривично дјело које се односи на изборни процес, дужна је да то дјело пријави надлежном тужилаштву.

Централна изборна комисија БиХ је Тужилаштву БиХ доставила: 1) обавијест о повредама правила изборног процеса за које постоје основе сумње обиљежја кривичног дјела у вези са регистрацијом бирача за гласање путем поште изван БиХ у Општинама Прозор-Рама, Братунац, Дервента, Зворник, Столац, Пелагићево, Осмаци, Дрвар, Неум, Бановићи, Орашје Власеница, Оџак и Вукосавље (акт бр: 05-1-07-5-1124/16 од 28.9.2016. године); 2) обавијест због постајања основе сумње о почињеном кривичном дјелу у вези са регистрацијом бирача за гласање путем поште изван БиХ у Општини Оџак (акт бр: 05-1-07-5-1361-4/16 од 2.11.2016. године); 3) информацију у вези са пронађеном поштанском пошиљком са гласачким материјалом код држављанке Републике Србије због постојања основе сумње о почињеном кривичном дјелу у вези са регистрацијом бирача за гласање путем поште изван БиХ у Општини Зворник (акт бр. 05-1-07-5-1426-2/16 од 2.11.2016.године); 4) обавијест због постојања основе сумње о почињеном кривичном дјелу у вези са регистрацијом бирача за гласање путем поште изван БиХ у Општини Вукосавље (акт бр. 05-1-07-5-965-6/16 од 11.11.2016. године)

4. ФИНАНСИЈСКЕ И ЛОГИСТИЧКО-ОПЕРАТИВНЕ АКТИВНОСТИ

170. У буџету институција БиХ за 2016. годину предвиђена средства за Локалне изборе 2016. године износе 3.963.000 КМ, а укупни трошкови се крећу око

3.051.000 KM. Из донације Савјета Европе – пројекат предизборне помоћи за Локалне изборе 2016. године утрошено је 147.521,04 KM.

171. За потребу организовања Локалних избора 2016. године, а на основу Одлука Централне изборне комисије БиХ, извршене су набавке опреме роба и услуга за које је спроведено укупно 8 отворених и 3 конкурентска поступака и један поступак прописан за набавку неприоритетних услуга како сlijеди: услуге штампања и паковања гласачких листића – отворени поступак; набавка материјала (канцеларијског материјала, за бирачка мјеста и амбалажни материјал) (пет ЛОТ-ова) – отворени поступак; услуге штампања и паковања изборног материјала (образаца, ознака за бирачка мјеста и коверата) (четири ЛОТ-а) – отворени поступак, услуге поштанске доставе изборног материјала (на адресе у иностранство и достава изборног материјала бирачима за гласање путем поште) – отворени поступак; услуге израде и преснимавање видео спота и аудио цингла (три ЛОТ-а) – отворени поступак; услуге транспорта изборног материјала – отворени поступак; набавка услуга – одржавање инфо система и развој нових апликација – компјутерске услуге – отворени поступак; набавка услуга – продужење редовних лиценци VMWARE лиценце – конкурентски поступак; услуге оглашавања и медија (три ЛОТ-а) – отворени поступак; угоститељске услуге – Анех II Дио Б; услуге закупа опреме (два ЛОТ-а) (Закуп рачунара и закуп копир-апарата и мрежних принтера – конкурентски поступак; услуге интернета и услуге повећања јачине брзине интернета – конкурентски поступак.
172. Путем директног поступка проведена су 172 поступка, од којих 158 поступака на износ мањи од 1.000,00 KM, а у 14 поступака вриједност набавке је износила преко 1.000,00 KM и за ове набавке су закључивани уговори са одабраним понуђачем.
173. Остале набавке и то: набавка металних гласачких кутија; услуге штампања образаца за регистрацију политичких странака; монтажа и демонтажа преградних зидова и врата у Главном центру за бројање (ГЦБ); набавка услуга текућег одржавања електроинсталација у ГЦБ; услуге успоставе бежичног линка у ГЦБ; услуге смјештаја делегација за посматраче, инсталација рачунарске мреже у ГЦБ, услуге подршке СМС центру, услуге курирске, експресне доставе (брза пошта), услуге декорације, услуге закупа 5 плазма монитора са сталцима за VGA умрежавање видео система, закуп beskdgor конструкције са штапом, закуп моторног возила са возачем за пријевоз делегација и закуп пословног простора за смјештај главног центра за бројање, реализоване су примјеном поступка директног споразума јер је вриједност набавке била мања од 6.000,00 KM.
174. За спровођење Локалних избора 2016. године проведено је више поступака јавних набавки које су финансиране из донације Савјета Европе у оквиру Пројекта предизборне помоћи за Локалне изборе 2016. године у БиХ, како сlijеди: 1) набавка услуга израде софтвера за базу података о сертификцираним тренерима и члановима бирачких одбора – конкурентски поступак; 2) набавка услуга штампања Приручника за рад бирачких одбора – Локални избори 2016. и Приручника за посматрање избора – Локални избори 2016. године – конкурентски поступак и 3) набавка услуга инфо

кампање за жене, лица старије доби и националне мањине – конкурентски поступак.

175. За потребе организовања Локалних избора 2016. године ангажовано је и додатно особље на одређено вријеме (укупно 32 извршиоца): референти за обраду података – 6 извршилаца; сарадник на правним пословима и пословима управног рјешавања – 3; сарадник за рад с политичким субјектима – 1; сарадник на пословима координације и обраде података – 1; референт за рад с политичким странкама – 2; референт на инфо линији – 2; референт на пријему и обради електронске поште и факсова – 5; запосленик на пријему, складиштењу и дистрибуцији изборног материјала – 12 извршилаца.
176. У Главном центру за бројање Централне изборне комисије БиХ ангажовано је 403 запосленика путем уговора о дјелу.
177. Складиште Централне изборне комисије БиХ, које представља посебну организациону цјелину, налази се на посебној локацији, одвојено од сједишта Централне изборне комисије БиХ, на адреси Касиндолског батаљона 14, Источно Сарајево. У 2016. години у складишту Централне изборне комисије БиХ су обављане додатне активности у вези са припремом и организовањем Локалних избора 2016. године, пријем и контрола образаца за бирачка мјеста; пријем и контрола гласачких листића који су дистрибуирани из штампарије у складиште; дистрибуција материјала за изборне комисије која је обављена у четири циклуса – два доставна и два повратна циклуса и ускладиштење комплетног материјала у складишту Централне изборне комисије БиХ из којег је дистрибуиран изборни материјал у Главни центар за бројање гдје се вршило бројање непребројаних гласачких листића.

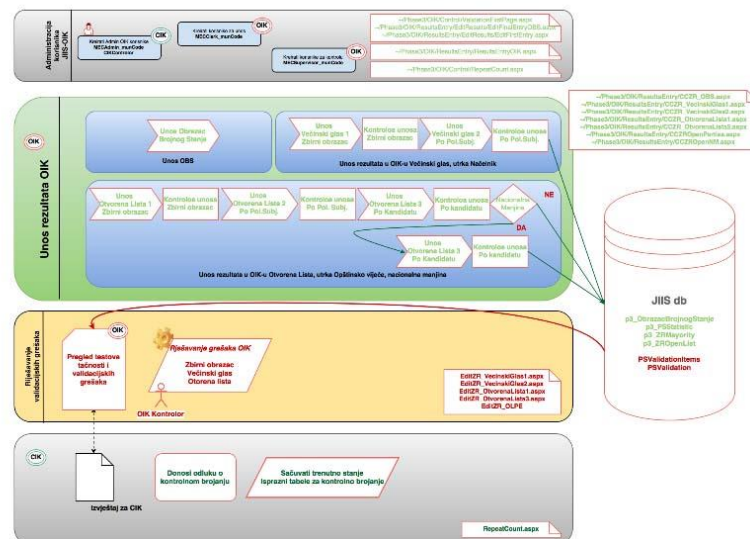
5. ИНФОРМАТИЧКО-ТЕХНИЧКА ПОДРШКА

178. Најважније активности у смислу информатичко-техничке подршке, припреми и спровођењу Локалних избора 2016. године, осим већ споменуте активности око припреме пресека Централног бирачког списка, представља техничка припрема Јединственог изборног информационог система (ЈИИС БиХ) у свим сегментима.

5.1. Нови приступ техничкој обради резултата гласања

179. У циљу бржег и транспарентнијег добијања потврђених резултата за Локалне изборе у БиХ 2016. Централна изборна комисија БиХ је донијела Правилник о спровођењу избора који се односи на промјену процеса уноса и обраде резултата избора јер су анализе показале потребу за новим приступом техничкој обради резултата гласања на изборима.
180. Ова измјена је у битноме захтијевала редизајн и промјену функционалности неких модула ЈИИС БиХ због промјене пословног процеса, односно више

181. Главни циљ пројекта је био израдити нови модул за унос података о резултатима избора који се спроводи у ОИК-има као интегрални дио ЈИИС БиХ. Модул мора задовољити спровођење новог пословног процеса који јединствено третира унос резултата гласања са бирачких мјеста. Примењен је један унос резултата на нивоу ОИК/ГИК који се контролише, затим валидује како би се добили финални резултати гласања, који у наредним фазама могу бити процесирани за генерисање збирних резултата гласања.

182. Прерађене форме у ЈИИС БиХ, прерађивање подразумева debug-овање логике у програмском коду, као и у сторним процедурама које се налазе у бази података, као и прилагођавање изгледа новоразвијеним модулним примјеном bootstrap библиотеке.

- Форма за отварање бирачких мјеста
- Форма за затварање бирачких мјеста
- Унос одзива од ОИК-а
- Почетна форма за креирање извјештаја у ОИК-у
- Извјештај за одзив
- Извјештај о затвореним бирачким мјестима
- Извјештај о отвореним бирачким мјестима
- Статус уноса резултата – праћење

- Праћење погрешака приликом уноса резултата у ОИК-у
- Почетна форма за креирање извјештаја за резултате у ОИК-у
- Почетна форма за администратора ОИК-а
- Форма за администрацију корисника у ОИК-у.

183. Креирање нових извјештаја и њихова интеграција у постојећи информациони систем ЈИИС БиХ, подразумјева креирање TSQL процедура за прикупљање података, као и њихово приказивање у Crystal Report Viewer-у у оквиру форми ЈИИС БиХ, као и њихову могућност извоза у пдф, доц, доцх, хлс формате:

- Извјештај за одзив – ОИК
- Извјештај за резултате по бирачком мјесту – отворена листа
- Извјештај за резултате по бирачком мјесту – већински глас
- Захтјев за отварање цака и правилно обједињавање утврђених резултата
- Збирни извјештај за резултате – већински глас
- Збирни извјештај за резултате – отворена листа
- Детаљни извјештај Главне контроле изборних резултата
- Извјештај о извршеним контролним бројањима.

Изглед новог модула за унос и контролу изборних резултата је приказан на наредним сликама.

Kontrolno brojanje

Evidencija biračkih mjesta na kojima je donijeta odluka o kontrolnom brojanju

Unesite broj odluke

Unesite broj odluke

Izaberite izbornu jedinicu

001 - VELIKA KLADUŠA

Izaberite Biračko mjesto

001A000

Izaberite nivo

NAČELNIK/GRADONAČELNIK

Izaberite Razlog

Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama ne smije biti veći od ukupnog broja potpisa na izvodu iz Centralno

Spremite podatke i pripremite sistem za ponovno brojanje

Potvrdi

Pregled biračkih mjesta na kojima je donijeta odluka o kontrolnom brojanju

Izaberite nivo

Svi

Izaberite biračko mjesto

Svi

Generiši izvještaj

Izvještaj

Broj odluke	Biračko mjesto	Nivo	Utrka	Description
123-1598/16	002A000	002	OPĆINSKO VJEĆE/SKUPŠTINA OPĆINE/SKUPŠTINA GRADA	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama ne smije biti veći od ukupnog broja potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
123-1598/16	002A000	002	NACIONALNE MANUINE	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama ne smije biti veći od ukupnog broja potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
123-1598/16	002A003	002	NAČELNIK/GRADONAČELNIK	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama ne smije biti veći od ukupnog broja potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
123-1598/16	002A006	002	NAČELNIK/GRADONAČELNIK	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama ne smije biti veći od ukupnog broja potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
987-123/16	002A008A	002	NAČELNIK/GRADONAČELNIK	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama ne smije biti veći od ukupnog broja svih glasačkih listića

Слика 12. Форма за контролно бројање

2016
IZBORI
Centralna izborna komisija
Jedinstveni izborni informacijski sistem

Moj profil Odjava

Prijava kao kao Vedran Kapor

Show menu

Praćenje validacija i izmjene podataka od strane OIK-a

Izaberite izbornu jedinicu za koju želite pratiti promjene

002 - CAZIN

Pregled biračkih mjesta na kojima je došlo do promjene zapisa na ZR obrascu za statistiku

Biračko mjesto	Izbori za	OIK operator	Vrijeme zapisa	1	2	3	A	B	C	D1	D2	D	E	F
002A000	Načelnik	Vedran Kapor	07.09.2016. 15:20:00	5	5	5	5	5	5	0	0	5	5	5
002A000	Načelnik	Vedran Kapor	08.09.2016. 17:53:59	20	20	9	2	3	5	0	0	15	20	0
002A000	Opštinsko vijeće	Vedran Kapor	08.09.2016. 17:14:09	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
002A000	Opštinsko vijeće	Vedran Kapor	08.09.2016. 17:21:29	170	170	0	10	10	20	100	80	150	170	0
002A001	Načelnik	Vedran Kapor	07.09.2016. 15:22:22	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1
002A001	Načelnik	Vedran Kapor	08.09.2016. 11:53:45	33	33	0	1	2	3	0	0	30	33	0
002A001	Opštinsko vijeće	Vedran Kapor	07.09.2016. 15:26:39	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
002A001	Opštinsko vijeće	Vedran Kapor	08.09.2016. 16:57:53	182	182	0	1	1	2	100	80	150	182	0
002A002	Načelnik	Vedran Kapor	07.09.2016. 15:23:08	2	2	2	2	2	2	0	0	2	2	2
002A002	Načelnik	Vedran Kapor	08.09.2016. 16:23:21	64	64	0	2	2	4	0	0	60	64	0
002A002	Opštinsko vijeće	Vedran Kapor	07.09.2016. 15:28:03	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
002A002	Opštinsko vijeće	Vedran Kapor	08.09.2016. 16:25:48	304	304	0	2	2	4	200	100	300	304	0

Слика 13. Праћење валидације и измјене података – ОИК-а

2016
IZBORI
Centralna izborna komisija
Jedinstveni izborni informacijski sistem

Moj profil Odjava

Prijava kao kao Vedran Kapor

Show menu

Formular rezultata

Nazad Proveri Suma i završi

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS)

Izbori za	Nivo	Šifra općine	Šifra biračkog mjesta
NAČELNIK GRADONAČELNIKA	CAZIN	002	002A000

Apsolutna razlika reda 1 i reda 2 nije prelazila red 3 na ZR-u, test tačnosti 1 mora biti jednak nuli

Apsolutna razlika kod reda 2 i reda 3 nije prelazila red 4 na ZR-u, test tačnosti 2 mora biti jednak nuli

Red C + red D mora biti jednak red 5 na ZR-u

Red A + red B mora biti jednak red 6 na ZR-u

ZBIR / ZBROJ GLASOVA

1)	Ukupno broj potpisa na izvod iz Centralnog biračkog spiska / Srednjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrascu za brojno stanje)	5
2)	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama	5
3)	Test tačnosti / tačnosti red / redak 1 + red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku	5
4)	Nevažeći neoznačeni glasački listići	5
5)	Nevažeći ostali glasački listići	5
6)	Ukupno broj nevažećih glasačkih listića (red / redak A + red / redak B)	5
7)	Ukupno broj važećih glasova	5
8)	Ukupno broj svih glasačkih listića (red / redak C + red / redak D)	5
9)	Test tačnosti / tačnosti red / redak E + red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku	5

Unosjenje netočnih podataka snosi krivičnu odgovornost!

Слика 14. Форма резултата – Образац за збирне и збројне резултате ЗР (већински глас)

2016
IZBORI
Centralna izborna komisija
Jedinstveni izborni informacijski sistem

Moj profil Odjava

Prijava kao kao Vedran Kapor

Show menu

Forma za unos glasova za političke subjekte

Nazad Proveri Suma i završi

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS)

Izbori za	Nivo	Šifra općine	Šifra biračkog mjesta
NAČELNIK GRADONAČELNIKA	CAZIN	002	002A000

Red D mora biti jednak sumi glasova

Lista pozicija	Politički subjekt/mezuvinski kandidat/koalicija	Kandidat	Ukupno glasova
15	02188 SDA/SBB	HANDANAGIĆ ALMIN	50
232	01701 LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE LABURISTI BiH	BEGANOVIĆ HANUJA	50
316	00882 A-SDA STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	OGREŠEVIĆ NERMIN	50

Unosjenje netočnih podataka snosi krivičnu odgovornost!

Слика 15. Форма за унос гласова за политичке субјекте
Образац за збирне и збројне резултате ЗР (већински глас)

Слика 16. Формулар резултата
Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)

Слика 17. Форма за унос гласова за политичке субјекте
Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)

Слика 18. Форма – Националне маџине
Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)

ZR - Otvorene Liste

[Nazad](#) [Napred](#)

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA)

Izbori za: Broj: Šifra općine: Šifra biračkog mjesta:

Broj glasova za kandidata mora biti manji ili jednak broju glasova stranice

Politički subjekt: Zbir / Zbroj glasova: Stranica: Svi Glasova = 0

Pozicija na listi	Kandidat	Glasova
1	ŠKRGIC MUHAMED	<input type="text" value="120"/>
2	DZDAREVIĆ EMMA	<input type="text" value="0"/>
3	SABLANOVIĆ ZLATKO	<input type="text" value="0"/>
4	DOGIĆ ISMET	<input type="text" value="0"/>
5	BEGIĆ SEDAJA	<input type="text" value="0"/>
6	PRADOVIĆ SEAD	<input type="text" value="0"/>
7	FERHATOVIĆ HARRIS	<input type="text" value="0"/>
8	ŠARIĆ SUADA	<input type="text" value="0"/>
9	DURIĆ RASIMA	<input type="text" value="0"/>
10	DZDAREVIĆ JUSUF	<input type="text" value="0"/>

Слика 19. Образац за збирне и збројне резултате ЗР (отворена листа)

Uredi Validacije

[Nazad](#)

Izbori za: Vrsta: Šifra općine:

Ispravljač s nevažećim biračkim mjestima: ☐ [Generiši](#)

Zahtjev za kontrolno brojanje: [Generiši](#)

Kod biračkog mjesta	Naziv općine	Vrijednost Tolerancije	Vrsta	Prva strana ZR obrnosa - statistika
0024000A	002 - CAZN	0	1	Pregled

Слика 20. Нови модула за унос и контролу изборних резултата – “Уреди валидације”

Promjena - ZR

[Nazad](#) [Snimi](#) [Snimi i završi](#)

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS)

Izbori za: Broj: Šifra općine: Šifra biračkog mjesta:

Testi tačnosti / tačnosti red / redak 1 + red / redak 2: ako nisu isti upišiti razliku

Ukupni broj nevažećih biračkih listića (red / redak A + red / redak B)

Ukupni broj svih biračkih listića (red / redak C + red / redak D)

Test tačnosti / tačnosti red / redak E + red / redak 2: ako nisu isti upišiti razliku

Ukupni broj potpisu na čitavoj iz Centralnog biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrnosa za brojno stanje)

Zbir / Zbroj glasova

POS	5. Broj potpisa na izводу iz Centralnog biračkog popisa (ručno brojanje)	Glasova
1)	Ukupni broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrnosa za brojno stanje)	<input type="text" value="0"/>
2)	Broj biračkih listića u biračkim kutijama	<input type="text" value="5"/>
3)	Test tačnosti / tačnosti red / redak 1 + red / redak 2: ako nisu isti upišiti razliku	<input type="text" value="5"/>
4)	Nevažeći neznačajni birački listići	<input type="text" value="5"/>
5)	Nevažeći ostali birački listići	<input type="text" value="5"/>
6)	Ukupni broj nevažećih biračkih listića (red / redak A + red / redak B)	<input type="text" value="5"/>
7)	Ukupni broj važećih glasova	<input type="text" value="5"/>
8)	Ukupni broj svih biračkih listića (red / redak C + red / redak D)	<input type="text" value="10"/>
9)	Test tačnosti / tačnosti red / redak E + red / redak 2: ako nisu isti upišiti razliku	<input type="text" value="5"/>

Слика 21. Промјена ЗР: Образац за збирне и збројне резултате ЗР (већински глас)

Lista pozicija	Ime političkog subjekta	Ukupno glasova	Lista poz.	Kandidat	Glasova	Bodova
145	DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA BiH - DNZ	12	1	ŠARIĆ MEHAMED	120	
332	SDA - STRANKA DEMOKRATŠKE AKCIJE	1	1	ŠARIĆ FIROD	10	
355	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	1	1	BEGIĆ NOVIĆ MILKO	2	

Слика 22. Нови модул за унос и контролу изборних резултата
Промјена ЗР: Образац за збројне резултате ЗР (отворена листа)

184. У сврху спровођења Локалних избора 2016. године, Централна изборна комисија БиХ је 26.9.2016. године, у термину од 09:00 до 12:00, а према инструкцији коју је доставила свим изборним комисијама, организирила и спровела пробне (тестне) изборе. Пробни избори имали су за циљ тестирање свих функционалности апликације ЈИИС БиХ “Унос изборних резултата“, као и провјеру увезаности постојећих информатичких комуникационих веза ОИК–ЦИК БиХ. Након успјешно спроведених пробних избора апликација ЈИИС БиХ “Унос изборних резултата“ била је у потпуности оперативна и спремна за активности на дан избора.

5.2 Графичка припрема документације

- 185 Централна изборна комисија БиХ је у 2016. години спроводила и активности графичке израде и припреме докумената, брошура, приручника, плаката, постера, лога Локалних избора 2016. године, гласачких листића, реклама, образаца, сертификата, акредитација и других аката који су се углавном односили на послове на организацији и припреми материјала за Локалне изборе 2016. године.

6. ФИНАНСИРАЊЕ ИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ

186. У складу с одредбама члана 15.1 став (1) Изборног закона БиХ и члана 12. став (2) Закона о финансирању политичких странака, све политичке партије и независни кандидати који су учествовали на Локалним изборима 2016. године имали су обавезу да у року од тридесет дана од дана објављивања изборних резултата у “Службеном гласнику БиХ“ Централној изборној комисији БиХ поднесу финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата избора (постизборни финансијски извјештај)⁴⁴, односно до 1.12.2016. године.

⁴⁴ Постизборни финансијски извјештај садржи следеће податке: а) расположиву готовину политичког субјекта; б) све приходе и расходе, засноване на чланарини, транспарентним прилозима из иностранства, прилозима физичких и правних лица, прилозима у облику робе и услуга, приходима на властиту

187. На Локалним изборима 2016. године учествовало је 106 политичких странака (102 самостално и четири у коалицијама), 103 коалиције политичких странака, 229 независних кандидата (171 самостално, 6 као представници националних мањина кандидованих у име удружења грађана и 52 независна кандидата у име групе од 40 грађана за избор представника националних мањина) и 17 листи независних кандидата.
188. Од укупно 106 политичких странака које су учествовале на Локалним изборима 2016. године (102 самостално и четири у коалицијама) Централној изборној комисији БиХ постизборни финансијски извјештај су поднијеле 63 политичке партије (59,43%). Финансијски извјештај нису поднијеле 43 политичке партије.
189. У законом прописаном року (30 дана од дана објављивања изборних резултата у Службеном гласнику БиХ) постизборни финансијски извјештај поднијело је 46 политичких партија (43,40%), док је 17 политичких партија извјештаје поднијело са закашњењем 5–15 дана.

Графикон 1. Графички приказ поднесених финансијских извјештаја политичких партија

имовину и предузетничке активности, у складу с одредбама Закона о финансирању политичких партија, кредитима, позајмицама, донацијама, олакшицама, поврату новца, осталим материјалним трошковима и осталим изворима прихода; ц) идентитет лица или извора уплате и доприноса у натури, као и идентитет лица које је примило такву уплату која премашује износ од стотину (100) конвертибилних марака, заједно са датумом и износом такве уплате; д) укупан износ свих доспјелих дуговања и укупан износ исплата по сљедећим основама: трошкови штампања плаката и плакатирања, трошкови штампања предизборних огласа, прогласа, саопштења и сл. у јавним гласилима, трошкови организације и одржавања предизборних скупова и трошкови штампања, репродукције и слања предизборног материјала који се шаље бирачима; е) износ и врсту неизмирених дугова и обавеза које дугује подносилац извјештаја или које трећа лица дугују подносиоцу извјештаја, а у случају да су такви дугови и обавезе измирени за мањи износ од њиховог пријављеног износа или вриједности, и изјаву која се односи на околности и услове под којима су такви дугови или обавезе отписани.

190. Од укупно 229 независних кандидата који су учествовали на изборима, постизборни финансијски извјештај поднијела су 53 кандидата (23,14%), док 176 кандидата нису поднијела извјештај.
191. У законом прописаном року (30 дана од дана објављивања изборних резултата у Службеном гласнику БиХ) постизборни финансијски извјештај поднио је 21 кандидат, док су 32 кандидата извјештај поднијела након законом прописаног рока.

Графикон 2. Графички приказ поднесених финансијских извјештаја независних кандидата

192. Постизборни извјештај поднијело је 36 кандидата са седам листа независних кандидата, од укупно 17 листа независних кандидата, које су учествовале на изборима са 138 кандидата.

Графикон 3. Графички приказ поднесених финансијских извјештаја кандидата са листи независних кандидата

6. Трошкови изборне кампање

6.1.1 Лимит на трошкове кампање

193. За финансирање изборне кампање, у складу с чланом 15.10. Изборног закона БиХ, политички субјекти у оквиру законом прописаног лимита могли су да потроше 28.132.244,44 КМ, од чега политичке партије 24.273.008,14 КМ и независни кандидати 3.859.236,30 КМ.
194. Политички субјекти који су Централној изборној комисији БиХ поднијели постизборни финансијски извјештај исказали су трошкове изборне кампање у износу од 7.026.056,25 КМ, од чега политичке партије 7.004.404,78 КМ, а независни кандидати 21.651,47 КМ.
195. Увидом у податке о оствареним трошковима изборне кампање, које су исказали политички субјекти у постизборним финансијским извјештајима, утврђено је да је једна политичка партија, **Тузланска алтернатива**, прекорачила лимит прописан у члану 15.10 Изборног закона БиХ за износ од 31.626,22 КМ.

6.1.2 Структура трошкова изборне кампање

196. Структуру трошкова изборне кампање политичких странака, које су поднијеле постизборни финансијски извјештај, чине:

Трошкови штампања плаката	1.471.810,86	21,01%
Трошкови плакатирања	1.305.704,69	18,64%
Трошкови штампања предизборних огласа, прогласа, саопћења и сл. у јавним гласилима	2.398.321,80	34,24%
Трошкови организације и одржавања предизборних скупова	639.594,46	9,13%
Трошкови штампања, умножавања и слања предизборног материјала бирачима	352.369,27	5,03%
Остали трошкови пропаганде	836.603,70	11,94%
УКУПНО	7.004.404,78	100,00%

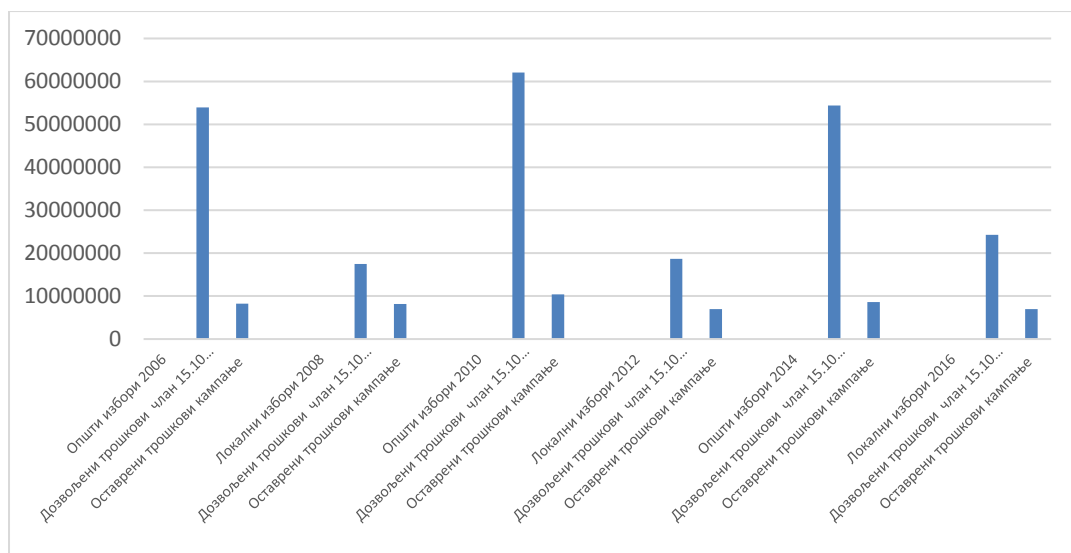

Графикон 4. Графички приказ структуре трошкова изборне кампање политичких партија

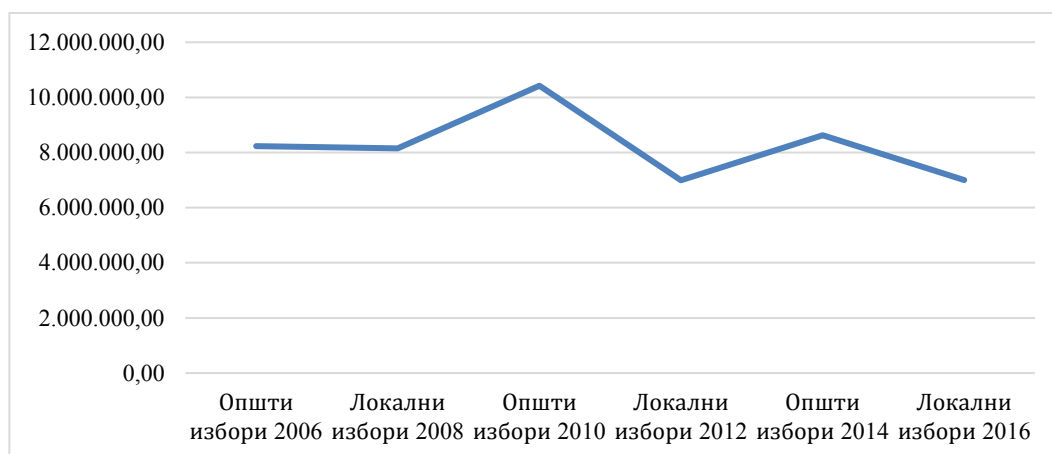
197. Трошкове изборне кампање у својим финансијском извјештајима је пријавило само девет независних кандидата у укупном износу од 15.035,57 КМ и 13 кандидата са листи независних кандидата у укупном износу од 6.615,90 КМ.

6.1.3. Упоредни преглед трошкова изборне кампање у периоду 2006–2016. година

198. За финансирање трошкова изборне кампање, за изборе који су спроведени 2006, 2008, 2010, 2012, 2014. и 2016. године, политичке партије су утрошиле средства у износу од 49.447.567,38 КМ.
199. За финансирање кампање за Опште изборе 2006. године политичке партије су утрошиле средства у износу од 8.236.564,58 КМ, финансирање кампање за Локалне изборе 2010. године 8.156.606,92 КМ, финансирање кампање за Опште изборе 2010. године 10.423.425,31 КМ, финансирање кампање за Локалне изборе 2012. године 6.994.309,42 КМ, за финансирање кампање за Опште изборе 2014. године 8.632.256,37 КМ и према подацима из финансијских извјештаја политичких партија, које су поднијеле извјештај, за финансирање изборне кампање за Локалне изборе 2016. године утрошено је 7.004.404,78 КМ.

Графикон 5. Графички приказ трошкова изборне кампање у периоду 2006–2016. године

Графикон 6. Тренд трошкова изборне кампање у периоду 2006–2016. године

6.1.4 Извори финансирања политичких партија

200. У периоду од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Локалних избора 2016. године политичке партије су у финансијским извјештајима исказале укупне приходе у износу од **13.669.037,68 КМ**, чију структуру чине:

Чланарина

827.597,03

6,05%

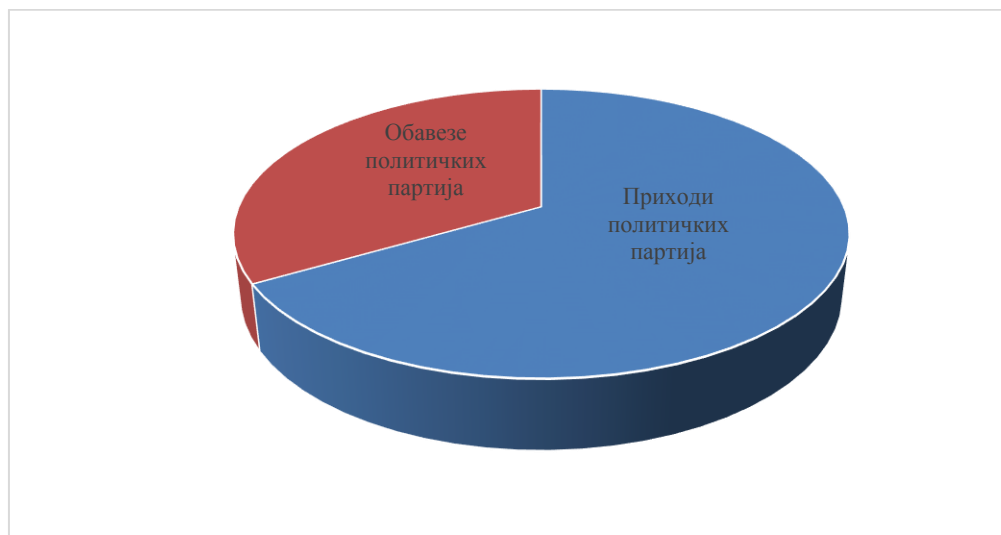
Прилози физичких лица	1.387.199,96	10,15%
Прилози правних лица	592.644,33	4,34%
Приходи од имовине партије	300.338,35	2,20%
Добит од правних лица у власништву партије	0,00	0,00%
Приходи од поклона	89.799,06	0,66%
Приходи из буџета	0.401.971,15	76,10%
Приходи од изд. дјелатности, продаје проп. материјала и орг. страначких манифестација	0,00	0,00%
Остали приходи	69.487,80	0,51%
УКУПНО	13.669.037,68	100,00%

Графикон 7. Графички приказ извора финансирања политичких партија

201. Истовремено, политичке партије су на дан извјештајног периода (1.12.2016. године) исказале обавезе у износу од **6.845.109,52 КМ**.

202. На основи података из финансијских извјештаја политичких партија, у овом извјештајном периоду партије су се финансирале из vlastитих извора (прихода политичких партија) у проценту од 66,63%, док су за финансирање користиле туђе изворе (обавезе политичких партија – зајмови, лизинг, добављачи, обавезе према запосленим и сл.) у проценту од 33,37%, као што је представљено на наредном графикону.

Графикон 8. Однос прихода и дугова политичких партија – графички приказ

7. ЗАКЉУЧАК

- 203 Централна изборна комисија БиХ ће у наредном периоду посветити посебну пажњу унапређењу изборног законодавства кроз рад у двије Интерресорне радне групе са посебним фокусом на истраживања увођења адекватних нових технологија у изборни процес, процјену квалитета бирачких спискова и унапређење законодавства по одлукама Уставног суда БиХ.
- 204 **Препоруке за унапређење изборног законодавства и изборног процеса ће бити шире елабориране у Извјештају о провођењу закона из надлежности Централне изборне комисије БиХ који ће бити достављен Парламентарној скупштини БиХ крајем марта 2017. године.**

Број: 04-2-07-1-359-1/17

Предсједница

Сарајево, 09.02.2017. године

Др Ирена Хациабдић